

Tyranniske demokratier

Et kvantitativt studie av forholdet mellom begrensninger på utøvende makt og risikoen for borgerkrigsutbrudd

Irene Bakkerud

Masteroppgave

Samfunnsvitenskapelige fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

30.04.2009

Forord

Først og fremst vil jeg takke min veileder Håvard Hegre for uvurderlig og ikke minst tålmodig veiledning i mine fomlende forsøk på å nå nye statistiske høyder. Takk for at du ikke mistet troen på meg og oppgaven min.

En stor takk går til Stine Karlsen og Ane Marte Nordvik for moralsk støtte og for å gjøre denne ellers så frustrerende prosessen til en positiv og fantastisk underholdende opplevelse jeg aldri kommer til å glemme.

Jeg vil også takke de som var villig til å ta på seg den utakknemlige jobben å lese korrektur på oppgaven: Anne Marit Olsen, Bente Sørli og Marie Sørby Jensen. Jeg skylder dere alle en stor tjeneste.

En spesiell takk går til min kjære mann som har støttet og motivert meg gjennom oppturene og nedturene.

Ellers er alle andre bragder mine egne.

Irene Bakkerud

“Difficulties mastered are opportunities won.”

Winston Churchill

Innhold

FORORD	3
INNHold	6
1. INNLEDNING	10
1.1 OPPGAVENS TEMA OG PROBLEMSTILLING	10
1.2 TEORETISK INNFALLSVINKEL OG UNDER HYPOTESER.....	11
1.3 BEHOV FOR ALTERNATIVE INDIKATORER FOR BEGRENSNINGER PÅ UTØVENDE MAKT.....	14
1.4 ANALYSE, RESULTATER OG AVSLUTNING.....	16
2. TEORI	18
2.1 SENTRALE BEGREPER	18
2.1.1 <i>Demokrati – valg og begrensninger</i>	18
2.1.2 <i>Konflikt</i>	19
2.2 HVORFOR FORVENTE AT DEMOKRATIER ER MER INTERNT FREDelige ENN ANDRE REGIMETYPEN?	20
2.3 KVANTITATIVE STUDIER AV FORHOLDET MELLOM REGIMETYPE OG RISIKOEN FOR BORGERKRIGSUTBRUDD.....	21
2.4 HVA KAN FORKLARE GAPET MELLOM DEN TEORETISKE FORVENTINGEN OG DE EMPIRISKE RESULTATENE?	23
2.4.1 <i>Den liberale fred - er alle demokratier like fredelige?</i>	24
2.5 DEMOKRATI I ET PRINSIPAL- AGENT PERSPEKTIV	27
2.5.1 <i>Ex ante kontroll mekanismer</i>	28
Rettferdig fordeling av materielle og sosiale goder.....	29
Ansvarlighet ovenfor borgerne.....	30
2.5.2 <i>Ex post mekanismer</i>	32
Ansvarlighet ovenfor velgerne	33

Rettferdig fordeling av sosiale og materielle goder	34
2.6 VALG OG BEGRENSNINGER	35
2.7 BEGRENSNINGER PÅ DEN UTØVENDE MAKT SOM LIGGER UTENFOR DEN TRADISJONELLE MAKTSPREDNING	37
2.8 KVANTITATIVE STUDIER SOM SKILLER VALG OG BEGRENSNINGER.....	38
2.9 PRESENTASJON AV HYPOTESER	40
2.9.1 <i>Illiberale demokratier</i>	40
2.9.2 <i>Begrensede autokratier</i>	41
2.9.3 <i>Utviklingsnivå</i>	41
2.9.4 <i>Etnisk dominans</i>	42
3. DATA OG METODE.....	43
3.1 ANALYSEENHET OG DEN STATISTISKE METODE	44
3.2 OPERASJONALISERING AV AVHENGIG VARIABEL	44
3.3 TIDLIGERE INDIKATORER PÅ DEMOKRATI - XCONST	45
3.4 OPERASJONALISERING AV DE UAVHENGIGE VARIABLENE	49
3.4.1 <i>Juridisk uavhengighet</i>	49
Uavhengig domstol.....	50
Konstitusjonell rigiditet.....	50
3.4.2 <i>Uavhengig sentralbank</i>	51
Uavhengig sentralbank	51
Utskiftningsrate for sentralbanksjefer.....	53
3.4.3 <i>Institusjonelle hindringer</i>	54
3.4.4 <i>Konstitusjonelle vetopunkter</i>	55
3.5 EVALUERING AV ALTERNATIVE INDIKATORER	56

3.6	KONTROLLVARIABLER OG SAMSPILLSVARIABLER.....	57
3.6.1	<i>Polity</i>	58
3.6.2	<i>Deltakelse</i>	58
3.6.3	<i>Utviklingsnivå</i>	58
3.6.4	<i>Etniske dominans</i>	59
3.6.5	<i>Nærhet til konflikt</i>	59
3.6.6	<i>Total populasjon</i>	59
3.6.7	<i>Dummyvariabler for manglende verdier</i>	60
3.7	PROBLEMER MED FOR MANGE PARAMETER, KOLINEARITET OG FORSØK PÅ Å REDUSERE DEM60	
3.8	INDEKSKONSTRUKSJON.....	61
3.8.1	<i>Faktoranalysen</i>	62
3.8.2	<i>Indeksen</i>	63
3.8.3	<i>Behandling av manglende verdi i indeksten</i>	63
3.8.4	<i>Indre validitet</i>	65
3.9	BIVARIATE KORRELASJONER MED BORGERKRIGSUTBRUDD.....	65
3.10	BIVARIATE SAMMENHENGER MELLOM TIDLIGERE OG ALTERNATIVE INDISKTORER PÅ BEGRESNINGER 67	
3.11	HVA KAN DE BIVARIATE SAMMENHENGEN FORTELLE OSS OM POLITY?.....	69
3.12	OPPSUMERING.....	70
4.	ANALYSE OG DISKUSJON.....	71
4.1	ANALYSE I-BORGERKRIGS OG BEGRESNINGER PÅ UTØVENDE MAKT.....	72
4.1.1	Dummy variabler for manglende verdier.....	81
4.2	ANALYSE II- POLITY OG BEGRENSNINGER.....	83
4.3	SAMMENLIKNING AV ANALYSE I OG ANALYSE II.....	85

4.4	HVORDAN BEGRENSE DEN UTØVENDE MAKT.....	87
4.4.1	<i>Den økonomiske dimensjonen</i>	88
4.4.2	<i>Overvåkningsmekanismer</i>	88
4.4.3	<i>fjerde statsmakt</i>	89
4.5	PRAKTISKE IMPLIKASJONENE AV ANALYSE RESULTATENE.....	90
5.	KONKLUSJON	92
	KILDELISTE	97
6.	VEDLEGG	95

Tabelliste

Tabell 1: Regimetype.....	40
Tabell 2: Faktoranalyse.....	63
Tabell 3: Bivariate sammenhenger mellom Polity, XCONST, alternative begrensings indikatorer og borgerkrigsutbrudd.....	66
Tabell 4: Bivariate sammenhenger mellom nye begrensings mål, Polity og XCONST.....	68
Tabell 5: Analyse I.....	73
Tabell 6: Analyse II.....	84

Figurliste

Figur 1: Samspill mellom begrensninger på utøvende makt og deltakelse.....	75
Figur 2: Samspill mellom begrensninger og spedbarnsdødelighet.....	77
Figur 3: Samspill mellom uavhengig sentralbank og spedbarnsdødelighet.....	79

1. Innledning

"The three main sources of skepticism are first, that not every people desires freedom; second, that democracy in certain parts of the world would be dangerous; and third, that there is little the world's democracies can do to advance freedom outside their countries."

Natan Sharansky

1.1 Oppgavens tema og problemstilling

Borgerkrig er forbundet med enorme menneskelige lidelser, store flyktningstrømmer, materielle ødeleggelser og i senere tid en internasjonal sikkerhetstrussel. Så hvordan det internasjonale samfunnet kan dempe intern vold i et land har derfor, naturlig nok, stått høyt på agendaen både i praktisk politikk og forskningsmiljøer. Demokratier blir ofte antatt å være mer internt fredelige enn andre regimetyper, og demokratisering har gjerne kommet høyt på listen over yndet botsmidler. I forskningslitteraturen derimot har resultatene i så hensende vært mer sprikende spesielt i kvantitativ forskning.

Temaet for oppgaven er hvorvidt noen regimetyper er mer internt fredelige enn andre, og i neste omgang hvilke faktorer som gjør noen land mer utsatt for borgerkrigsutbrudd. Jeg vil avgrense oppgaven til et spesifikt aspekt ved denne debatten: hvorvidt begrensninger på den utøvende makt kan påvirke risikoen for borgerkrigsutbrudd og oppgavens overordnede problemstilling er som følger:

Kan begrensninger på den utøvende makt redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd i et land?

I tillegg til å svare på problemstillingen har oppgaven to mål. Det første er å kunne gi en solid teoretisk redegjørelse for hvorfor begrensninger på utøvende makt er sentralt for forventingen om at demokratier er mer internt fredelige enn andre regimer. Dette er ikke blitt grundig nok belyst i den kvantitative litteraturen. Det andre er et dataforbedringsprosjekt, hvor jeg ønsker å bidra til å redusere ensidig kildebruk ved å

bruke eksiterende alternative indikatorer på begrensninger på den utøvende makt for å teste mine hypoteser. De to neste avsnittet presenterer den teoretiske innfallsvinkelen som leder frem til oppgavens hypoteser, og en begrunnelse for hvorfor det er nødvendig å ta i bruk alternative indikatorer på begrensninger på den utøvende makt. Dernest kommer en kort redegjørelse for analyse som er blitt gjort og dens hovedresultater.

1.2 Teoretisk innfallsvinkel og under hypoteser

At politiske institusjoner burde ha betydning for hvordan konflikt håndteres i et samfunn oppleves ofte som intuitivt riktig. Men på tross av veletablerte teoretiske forventninger og en sterk tro på demokrati som en vei til fred, blant internasjonale aktører som FN, har tesen om et monotont forhold mellom demokratiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd, fått liten støtte i nyere kvantitative forskning. Empirisk er det lite som tyder på at demokratiske institusjoner, i seg selv, kan redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd. Et funn som har stått sentralt i litteraturen i senere tid er at forholde mellom politiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd kan beskrives som et omvendt u-kurveforhold. Demokratier og autokratier har med andre ord en lav risiko for borgerkrigsutbrudd, mens regimer i en mellomposisjonen har en høyere risiko. Disse regimene refereres ofte til som semi-demokratier. Et annet sentralt funn er at politiske institusjoner ikke har noen signifikant effekt på borgerkrigsutbrudd når det kontrolleres for andre faktorer. Utviklingsnivå har skilt seg ut som en særdeles viktig forklaringsfaktor. Litteraturen på dette området vil bli gjennomgått i teorikapittelet.

Denne oppgaven vil forsøke å belyse gapet mellom de teoretiske forventningene og de empiriske funnene. Et slikt gap forklares ofte på en av to måter: enten revurderer man den teoretiske antakelsen eller så revurderer man den empiriske konsekvensen som er brukt for å teste sammenhengen. Jeg vil argumentere for det siste alternativet; mangel på sammenheng mellom teoretiske forventninger og empiriske funn kan

skyldes at demokratiske institusjoner er definert for smalt og for lite differensiert i tidligere studier. For det første vil jeg argumentere for at begrensninger på den utøvende makt står sentralt i det teoretiske rammeverket som ligger til grunn for forventningen om at enkelte regimetyper er mer internt fredelige enn andre. Derfor er det viktig å presisere de nødvendige forutsetningene for at et regime skal være mer internt fredelige. Dette gjør det nødvendig å skille mellom ulike dimensjoner av demokrati for å bedre kunne forstå forholdet mellom politiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd. Her tenker jeg spesielt på valg og begrensninger. Jeg vil underbygge dette argumentet ved hjelp av en prinsipal-agent tilnærming. Prinsipal-agent teori kan gi verdifull innsikt i hvordan valg og begrensninger påvirker risikoen for borgerkrigsutbrudd fordi den eksplisitt skiller mellom valg og begrensninger som ulike midler velgeren har tilrådighet for å kontrollere sine representanter.

Hvordan begrensninger på utøvende makt kan påvirke risikoen for borgerkrigsutbrudd vil bli diskutert opp mot to hovedtilnærminger til hvorfor enkelte grupper velger å gjøre opprør: motiv og mulighet. Motivperspektivet den tradisjonelle tilnærmingen til hvorfor man gjør opprør. Men nyere litteratur har fokusert på mulighetene for opprør. Svært kort fortalt går motivperspektivet ut på at et liv i eksklusjon fra sosiale eller materielle goder man mener å ha krav på fører til frustrasjon som øker risikoen for opprør i et land. Mens mulighetsperspektivet fokuserer på faktorer som kan påvirke kostnaddene ved et opprør og muligheten for å mobilisere tilstrekkelige ressurser slik at et opprør blir gjennomførbart. Denne debatten vil bli gjennomgått i teorikapittelet. Politiske institusjoner kan påvirke risikoen for borgerkrigsutbrudd i den grad de enten kan påvirke motivene for eller muligheten til voldelig opprør. Jeg vil argumentere for at begrensninger på den utøvende makt kan påvirke motivene for opprør ved å sikre en mer rettferdig fordeling av både materielle og sosiale goder, og mulighetsstrukturen ved å sørge for at fredelige alternativer for konfliktløsninger er effektive.

I tillegg til den overordnede problemstillingen vil jeg komme med tre underhypoteser. Jeg vil for det første fremsette et argument for at innføringen av begrensninger vil

---

kunne ha ulik effekt på risikoen for borgerkrigsutbrudd i land som holder valg og åpner for politisk deltakelse og land som ikke gjør det. Jeg vil argumentere for at i land som holder valg kan begrensninger på den utøvende makt være en nødvendig betingelse for å sikre en rettferdig fordeling av goder og for at kanaler for fredelige politisk innflytelse forblir effektiv. Mens i land som ikke holder valg vil fredelige kanaler for konfliktløsning uansett ikke være tilgjengelig for flesteparten av befolkningen. Og i denne type regimer kan begrensninger på utøvende makt gjøre opprør til en mindre kostbar strategi fordi det opphever myndighetenes maktmonopol og på denne måten øke risikoen for borgerkrigsutbrudd.

Et av de sterkeste funnene i borgerkrigs litteraturen er sammenhengen mellom utviklingsnivå og risikoen for borgerkrigsutbrudd. Flere nyere studier finner enten at effekten av politiske institusjoner forsvinner når det kontrolleres for utviklingsnivå., eller at effekten er betinget av utviklingsnivå. Det vil si at under et vist utviklingsnivå er ikke demokratiske institusjoner lenger fredsbevarende, men kan faktisk øke risikoen for konflikt. Disse funnene og deres teoretiske forklaring vil bli redegjort for i teorikapitlet. Jeg fremsetter et alternativt argument om forholdet mellom begrensninger på utøvende makt og risikoen for borgerkrigsutbrudd, som går på tvers av konvensjonelle forventninger. Jeg vil argumenter for at det er grunn til å tro at begrensninger på utøvende makt vil ha en større effekt i fattige land, enn i rike land. Den relative verdien av politiske posisjoner er større i land med få alternative inntektskilder for den politiske elite. Begrensninger på utøvende makt vil kunne være viktigere for å redusere den relative verdien i fattige land, og dermed vil effekten av begrensninger være større.

Enkelte studier finner at land med etnisk dominante grupper har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd. Jeg vil argumenter for at begrensninger på den utøvende makt er sentralt for å hindre at identitetspolitikk blir eneste tilgjengelige rekrutterings mekanisme for politisk støtte. Jeg fremsetter derfor et argument om at begrensninger på utøvende makt vil ha en større effekt i land med etnisk dominante grupper.

Det teoretiske argumentet og presentasjon av hypotesene vil legges frem i teorikapittelet.

1.3 Behov for alternative indikatorer for begrensninger på utøvende makt

Kvantitative studier krever valide og reliable indikatorer på det fenomenet man studerer. De fleste studier av forholdet mellom politiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd bruker Polity-prosjektets regimevariabel. Polity-prosjektet er en anerkjent database for politiske institusjoner, som koder regimer langs tre dimensjoner: rekruttering til utøvende makt, politisk deltakelse og begrensninger på utøvende makt. I senere tid er det blitt stilt spørsmålsmålstegn ved den ensidige bruken av Politys regimevariabel generelt, og dens egnethet til å teste hypoteser med borgerkrigsutbrudd som avhengig variabel spesielt. Flere studier har vist at det er grunn til å tro at den ensidige anvendelsen av Politys regimevariabel kan være problematiske. Et generelt problem knyttet til bruken av variabelen er at den befinner seg på et høyt aggregeringsnivå som fører til at svært forskjellige institusjonelle konstellasjoner kan tilskrives samme verdi på variabelen, slik at man risikerer å flette sammen svært ulike regimetyper (Gledich & Ward 1997). Dette kan maskere relevant kunnskap om de faktiske institusjonelle karatertrekkene ved regimet man ønsker å studerer. I tillegg vil jeg argumenter for at Polity-prosjektet i stor grad baserer seg på subjektive kodekriterier. Dette skaper problemer i forhold til etterprøvnbarhet og presise tolkninger.

Den ensidige bruken av Politys data har ført til at vår kunnskap om politiske betingelser for konflikt i stor grad kommer fra aggregerte og subjektive data det er vanskelig å fastslå validiteten og reliabiliteten til. Å bruke alternative indikatorer på politiske institusjoner med et høyere reliabilitets og validitetsnivå, for å teste hypoteser relatert til forholdet mellom politiske institusjoner og risikoen for konflikt, kan derfor være ønskelig. Dette vil være et av hovedbidragene til denne oppgaven. Det er, så vidt jeg vet, blitt gjort få forsøk på å utnytte potensialet til eksisterende

---

alternative indikatorer på begrensninger på den utøvende makt og få har satt seg fore å ta et kritisk blikk på Polity-prosjektet begrensningsindikator: XCONST. Bruk av alternative indikatorer for begrensninger på den utøvende makt kan derfor være et mål i seg selv. Ensidig kildebruk gjør det vanskelig å utelukke at et funn ikke er en direkte følge av hvordan fenomenet er operasjonalisert.

Jeg vil bruke relativt mye plass på en sammenlikning mellom de alternative indikatorene og tidligere indikatorer på begrensninger på utøvende makt, hvilket vil innebære en grundig evaluering av XCONST. Jeg vil ta i bruk to evalueringsmetoder; bivariate korrelasjoner med alternative indikatorer og bivariate korrelasjoner med borgerkrigsutbrudd. Hovedkritikken jeg fremsetter mot XCONST er at et problematisk aggregeringsnivå og fare for overdreven bruk av skjønn i kodingen gjør det vanskelig å avgjøre hva variabelen måler. Jeg finner imidlertid liten støtte for denne kritikken. Resultatene av evalueringen peker heller i den retningen at XCONST er relativt smalt definert rundt klassisk maktspredning mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. Dette betyr i verste fall at den vide definisjonen av begrensninger i Polity-prosjektet er villedende, slik at variabelen fanger færre aspekter ved begrensninger på utøvende makt enn det man kan få inntrykk av ved å lese kodeboken.

Dette underbygger mitt neste argument om at XCONST utelater relevante aspekter ved begrensningsbegrepet, slik at det er nødvendig å supplere med data for alternative dimensjoner. Jeg vil argumentere for at institusjoner som begrenser den utøvende makts tilgang til statens ressurser, kan være av spesiell interesse.

Per i dag er vår kunnskap om hvordan institusjonelt design påvirker risikoen for konflikt begrenset. Man har ingen reliabel empiriske kunnskap til å svare på spørsmål om hvordan institusjonelt design er relatert til borgerkrigsutbrudd. Vi har en viss kunnskap om hvordan presidentsystemer og parlamentariske systemer virker, en viss ide om hvordan alternative valgsystemer påvirker konflikt og man tenderer til å tro at en uavhengig domstol er viktig for å unngå konflikt (Przeworski 1991:35). For å kunne fylle dette kunnskapshullet trenger vi mer eksplisitte og disaggregerte

indikatorer på politiske institusjoner som kan gi informasjon om hvordan spesifikke institusjonell løsnings påvirker risikoen for borgerkrigsutbrudd.

1.4 Analysen og resultatene

Hypotesene som blir presenter i teorikapittelet vil bli testet ved bruk av logistisk regresjonsanalyse som er basert på en replikasjon av en analyse gjort av Henrik Urdals, som ble publisert i *Journal of Peace Research* i 2005. Urdals analyse inkluderer data for alle selvstendige land over en rimelig tidsperiode og inkluderer alle relevante variabler for å teste mine hypoteser og er der dermed et egnet bakteppe for min analyse. Urdals analyse er blitt modifisert for å passe testning av mine hypoteser på best mulig måte. Disse endringene vil bli gjort rede for i metodekapittelet.

De alternative indikatorene er samlet inn fra fire ulike datasett: LaPorta m.fl. (2004), Cukierman (1991), Beck m.fl. (2000) og Henisz (200X). Variablene fra LaPorta m.fl. (2004), Beck m.fl. (2000) og Henisz (2000) er i stor grad indikator på klassisk maktspredning mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. Mens variablene fra Cukierman (1991) er indikatorer på sentralbank uavhengighet. Disse er ment å skulle representere begrensninger på den utøvende makts økonomiske frihet. Operasjonaliseringen av de alternative indikatorene vil bli grundig gjennomgått i metodekapittelet.

Gjennomføringen av analysen og redegjørelsen for resultatene vil bli presentert i analysekapittelet. Hovedtendensen er at kontrollvariablene i større grad avgjør et lands risiko for borgerkrigsutbrudd, enn de alternative indikatorene på begrensninger på den utøvende makt. Dette indikerer at maktspredning i det politiske systemet ikke er den viktigste faktorene i et samfunn for å hindre borgerkrigsutbrudd. Spesielt viktig er utviklingsnivå, et land med lavt utviklingsnivå har antall begrensninger ingen innvirkning på risikoen for borgerkrigsutbrudd. Det jeg likevel finner er at innføring av begrensninger på utøvende makt reduserer risikoen for borgerkrigsutbrudd i land

med høy deltakelse. Resultatene av analysene vil bli diskutert opp mot mine forventninger som følger av de teoretiske argumentene som fremsettes i teorikapitlet og tidligere forskning. Jeg vil også drøfte alternative aspekter ved begrensninger på utøvende makt som ikke inkluderes i de alternative indikatorene ikke fanger og mulige implikasjoner av resultatene.

Oppgaven avsluttes med et konklusjonskapittel hvor hovedfunnene vil bli diskutert opp mot problemstillingen.

2. Teori

"Dictatorship naturally arises out of democracy and the most aggravated form of tyranny and slavery out of the most extreme liberty"

Platon

Jeg vil i dette kapitlet presentere det teoretiske argument for hvorfor begrensninger på den utøvende makt er viktig for å redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd i et land. Jeg vil gjøre rede for den teoretiske forventningen om hvorfor demokratier er antatt å være mer internt fredelige enn andre regimer og en gjennomgang av resultatene av den kvantitative forskningen på forholdet mellom regimetype og borgerkrigsutbrudd. Deretter vil jeg bruke en prinsipal-agent tilnærming til å argumentere for at begrensninger på utøvende makt er en nødvendig, om enn ikke tilstrekkelig betingelse, for at regimer skal være mer internt fredelige.

2.1 Sentrale begreper

Det kan være verdt å presisere enkelte av de sentrale begrepene i denne oppgaven, før jeg begynner på den teoretiske diskusjonen. Jeg vil kort gjøre rede for begrepene demokrati, valg, begrensninger på utøvende makt og konflikt i dette avnittet.

2.1.1 Demokrati – valg og begrensninger

Demokrati er et begrep det er vanskelig å definere. Svært forenklet kan man si at demokrati er styre av folket, for folket (Lindberg 2006:1). Dersom et regime holder frie og rettferdige valg, kaller vi de ofte for demokratiske (Zakaria: 1). Schumpeter og Huntington er eksempler på fremtredende teoretikere som trekker frem valg som den egenskapen som skiller demokratier fra ikke-demokratier (Rasch 2000:26-28). Valg er den prosessen som tilatter den politiske elite å konkurrere om velgernes gunst

---

(Rasch 2000:30). Andre har argumentert for at demokratibegrepet må utvides til å omfatte noe mer enn ren prosedyre. Den meste kjente utvidelsen er kanskje Robert Dahls Polyarki-modell (Strand 2006:16-19). Det er ikke nok å holde valg dersom det ikke også er reell konkurranse mellom alternative partier og at den politiske deltakelsen er fri. Dette er imidlertid kun en utvidelse i den forstand at det stilles høyere krav til reell og meningsfull konkurranse om velgernes gunst. I tillegg kan det fremsettes krav om et minimum av begrensninger på den utøvende makt (Hegre & Nome 2008). Eckstein & Gurr (1975) demokratimodell¹, som ligger til grunn for Polity-prosjektets regimedefinisjon, inkluderer begrensninger på den utøvende makt som en dimensjon av demokrati i tillegg til valg og deltakelse. Her er det like viktig hvordan makt brukes i valgperioden, som hvordan den var vunnet i utgangspunktet (Strand 2006:XXX).

Med begrensninger på den utøvende makt mener man gjerne Machiavellis klassiske maktspredningsprinsipp, hvor politisk makt fordeles på utøvende, lovgivende og dømmende makt. Begrensninger handler i bunn og grunn å avgi makt til institusjoner utenfor den utøvende makt (Kiewiet & McCubbins 1991:32-33). Det kan innebære å avgi makt til aktører eller instanser både innefor eller utenfor det politiske system.

2.1.2 Konflikt

Borgerkrig er en voldelig konflikt mellom staten og en væpnet ikke-statlig gruppe, som i stor grad forgår innenfor et vist territorium. Borgerkrig sees ofte som et spesielt tilfelle av et mer generelt fenomen: protest og opposisjon mot myndighetenes politikk (Hegre & Nome 2008:2-3).

---

¹ Som gjengitt i Strand (2006:XX)

2.2 Hvorfor forvente at demokratier er mer internt fredelige enn andre regimetyper?

Demokratiske institusjoner er tenkt å kunne påvirke risikoen for borgerkrig gjennom en rekke mekanismer². Den tradisjonelle tilnærmingen til hvorfor grupper velger å gjøre opprør fokuserer på opprørernes motiv. Land hvor store samfunnsgrupper blir frarøvet tilgangen til økonomiske og politiske ressurser de mener å ha krav på, vil være mer utsatt for borgerkrigsutbrudd (Gurr 1970). Demokratiske institusjoner er ment å kunne bedre borgernes levevilkår og sikre en mer rettferdig fordeling av materielle goder i samfunnet, og dermed redusere motivet for opprør (Gurr 1970). Demokratier er også assosiert med sivile og politiske rettigheter som for eksempel retten til politisk deltakelse, eiendomsrett og likhet for loven, samt et minimum av minoritetsbeskyttelse. Det vil si at demokratier sørger for en mer rettferdig fordeling av sosiale goder og vil som følge av dette oppleve mindre borgerkrigsutbrudd enn andre regimer (Hegre 2005:21).

I demokratier holdes den utøvende makt ansvarlig ovenfor majoriteten av befolkningen gjennom valg. Dette innebærer at den utøvende makt må samle støtte fra det brede laget av befolkningen for å vinne og beholde politisk makt. Størsteparten av befolkningen antas gjerne å ha en egeninteresse av fred. Det er i fredstid at befolkningen kan ivareta både sine materielle og ikke- materielle interesser (Hegre 2005). Land hvor befolkningen har siste ordet i avgjørelser om å gå til krig vil dermed ha en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd. Demokratier er også antatt å være mer internt fredelige fordi begrensninger på den utøvende makt gjør beslutningsprosessene mer kompleks og dette gir tid til å finne frem til fredelige løsninger og sikrer at ingen enkelt person eller instants kan ta avgjørelsen om å gå til krig (Maoz & Russett 1993:626).

---

² Jeg vil konsentrere meg institusjonelle forklaringer på hvorfor demokratier er antatt å være mer fredelige enn andre regimer og utelater dermed normative forklaringer på den liberale fred.

2.3 Kvantitative studier av forholdet mellom regimetype og risikoen for borgerkrigsutbrudd

På tross av de sterke teoretiske argumentene for at demokratier skal være mer internt fredelige enn andre land har tesen fått lite støtte i nyere kvantitativ forskning. Et relativt stort antall studier har funnet støtte for et omvendt u-kurveforhold mellom regimetype og risikoen for borgerkrigsutbrudd. Demokratier og autokratier er mindre utsatt for borgerkrigsutbrudd enn såkalte semi-demokratier (Hegre m.fl. 2001, Gates m.fl. 2006, Strand 2006, Fearon & Laitin 2003, Urdal 2005). Semi-demokratier er regimer som blander demokratiske og autokratiske trekk. Den konvensjonelle forklaringen på dette er at den tradisjonelle tilnærmingen til forholdet mellom regimetype og borgerkrigsutbrudd, motivperspektivet, ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til hvor viktig muligheten for og kostnadene ved å gjøre opprør i et land, er for risikoen for borgerkrigsutbrudd. I sterke autoritære regimer vil opposisjonen ha få muligheter til å mobiliserer ressurser og opprør vil være en svært kostbar strategi. Et demokratisk regime derimot innebærer at en opposisjon kan mobilisere, slik at organisering av et opprør blir mulig. Demokratier har derimot kanaler for fredelige konfliktløsning som ofte er mer effektive og mindre kostbare enn voldelige alternativer. I semi-demokratier har opposisjonen muligheten til å mobilisere, mens kanaler for fredelige konfliktløsning ofte er ineffektive. Dette gjør voldelig opprør til en mer attraktiv strategi i semi-demokratier enn demokratier og autoritære regimer (Muller 1985:47-48).

De fleste av disse studiene tar i bruk en eller annen variant av Politys regimevariabelen³ (Hegre m.fl. 2001 Fearon & Laitin 2003, Urdal 2005). Polity-prosjektet har kodet såkalte autoritets eller makt mønster for svært mang land fra 1800-tallet frem til i dag (Marshall & Jaggers 2005). Regimer kodes i dette prosjektet langs tre dimensjoner: rekruttering til utøvende makt, politisk deltakelse og begrensninger på den utøvende makt. De aller fleste av studiene som bruker Polity-

---

³ Flere studier har også brukt Freedom Hous blant annet noen av de tidligste studiene på området som Muller (1985) og Muller & Weede (1990)

prosjektet har brukt en aggregert versjon hvor de tre dimensjonene er slått sammen til en indeks.

Fearon & Laitin (2003) finner et omvendt u-kurveforhold ved å konstruere en dummyvariabel med utgangspunkt i Polity's regimevariabelen. Hegre m.fl. (2001) finner samme forhold ved bruk av et andregradsledd. Semi-demokratier har en signifikant høyere sannsynlighet for borgerkrigsutbrudd enn demokratier og autokratier. Det er ingen signifikant forskjell i risikoen for borgerkrigsutbrudd mellom demokrati og autokratier. Urdal (2005) bekrefter et omvendt u-kurveforhold i sin analyse, med bruk av samme mål.

Det er blitt stilt spørsmålsteget ved om det omvendte u-kurveforholdet kan skyldes at semi-demokratier nylig har opplevd en regimeendring. Selv om demokratiske institusjoner sørger for mindre borgerkrigsutbrudd, kan overgangen fra en regimetype til en annen ofte være en problematisk og komplisert prosess. Hegre m.fl. (2001) finner imidlertid at det omvendte u-kurveforholdet mellom regimetype og borgerkrigsutbrudd holder, også etter at det kontrolleres for nærhet til politisk endring.

Flere nyere studier har pekt på at den fredsbevarende effekten av demokrati ikke lenger er signifikant når det kontrolleres for andre faktorer som inntektsnivå (Collier & Hoeffler 2004) eller at den er betinget av utviklingsnivå, det vil si at under et vist utviklingsnivå har demokratiske institusjoner ingen effekt på risikoen for borgerkrigsutbrudd eller de øker risikoen for borgerkrigsutbrudd (Hegre & Nome 2008, Collier & Rhoner 2008). Utviklingsnivå påvirker muligheten for opprør ved å påvirke muligheten til å mobilisere tilstrekkelige ressurser for å organisere et opprør. En viktig del av dette kan være rekrutteringskostnader som lønn og utdanning. En person med lav utdanning og få alternative inntektskilder vil kunne være lettere å rekruttere, enn en høyt utdannet person med mulighet for å tjene penger på andre måter (Collier & Hoeffler 2004). Kostnaddene ved opprør er avhengig av motstanderens styrke, det vil si staten. Lavt utviklingsnivå kan også sees som et uttrykk for statens kapasitet til å hindre et opprør. I land med et lavt utviklingsnivå har

---

typisk en svak statsadministrasjon og en svakt utrustet hær (Fearon & Laitin 2003). Opprør er, i dette perspektivet, antatt å være organisert rundt små velorganiserte grupper som søker å tilfredsstille egeninteresser. I så tilfelle er det ikke sikkert at demokratier, hverken er i stand til eller ønsker å imøtekomme opprørernes krav. I motsetning til for eksempel krav om mer rettferdig fordeling (Hegre 2008). Fattige demokratier har heller ikke tilgang på rimelige virkemidler for å undertrykke en voldelig opposisjon, som fengsling uten rettssak, hvilket gjør dem mer utsatt enn fattige autokratier (Hegre & Nome 2008).

Utviklingsnivå påvirker også motivene for opprør. De materielle ressursene som skal fordeles vil være knappe og avstanden mellom hva befolkningen mener de har krav på og hva myndigheten faktisk kan levere kan være stor i fattige land (Hegre & Nome 2008). Dersom staten er svak kan det være at den heller ikke har tilstrekkelig med kapasitet til å påvirke verken fordelingen av materielle eller sosiale ressurser i samfunnet (Hegre 2001).

Et par studier har også vist at det ikke er noe forhold mellom politiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd (Vreeland 2008, Strand 2006). Disse har derimot tatt i bruk en modifisert utgave av Politys regimevariabel hvor deltakerdimensjonen erstattes med et mindre problematisk mål. Denne diskusjonen og dens implikasjoner vil jeg imidlertid komme tilbake til i metodekapittelet.

2.4 Hva kan forklare gapet mellom den teoretiske forventingen og de empiriske funnene?

Hvordan skal vi tolke disse resultatene i lyset av antakelsen om at demokratier er mer internt fredelige enn andre regimetyper? For de som har troen på demokratiet som et middel til å spre fred er disse resultatene dårlige nyheter. Det omvendte u-kurvforholdet tyder på at autokratiske stater er like egnet til å ivareta fred som demokratier (Hegre 2008). Dette er kanskje av mindre praktisk relevans gitt at autokratiske regimer kun kan tilby fred som følge av å undertrykke befolkningen. At

regimevariabelen tenderer til å ikke lenger være signifikant under et visst inntektsnivå, og demokrati faktisk kan virke konfliktfremmende i fattige land, er mer bekymringsverdig, fordi det ofte presses på for demokratisering blant de fattigste landene i verden. Fellesnevneren for disse studiene er at de ikke finnes noen robuste empiriske bevis for at demokratiske institusjoner i seg selv er bedre til å unngå borgerkrig enn ikke-demokratiske (Hegre 2008:34).

Betyr dette at vi må forkaste antakelsen om et positivt monotont forhold mellom demokrati og fred? Ikke nødvendigvis. At empiriske resultater ikke samsvarer med teoretiske antakelser, trenger ikke automatisk bety forkastelse av teorien. Gitt at man har en veletablerte forventinger til en sammenheng, kan resultater som ikke samsvarer med forventningen sette spørsmålsteget ved om operasjonaliseringen av begrepet virkelig fanger det fenomenet man ønsker å studere (Adcock & Collier 2001: 542-43).

I dette avsnittet skal jeg diskutere om forventningene om en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd i demokratiske regimer er gyldig over ulike demokratidefinisjoner. Dersom det er slik at ulike aspekter ved demokrati, som valg og begrensninger, kan påvirke motivet for og kostnaden ved opprør i forskjellig grad er det viktig å kunne identifisere de nødvendige betingelsene for at man kan forvente at et demokrati skal være mer internt fredelige. Dette må også danne grunnlaget for den empiriske operasjonaliseringen av begrepet. Jeg vil se nærmere på hvordan vi definerer demokrati kan påvirke dets evnet til å være fredsbevarende og om en mer presis definisjon kan hjelpe oss til å forstå gapet mellom forventning og funn (Hegre 2005, Vreeland 2008).

2.4.1 Den liberale fred - er alle demokratier like fredelige?

Tanken om at demokratier er mer internt fredelige har sine historiske røtter i Kantiansk filosofi og refereres ofte til som den liberale fred. Den liberale fred er bygget på tanken om den fredelige republikk. Det som skiller demokratiet fra republikken er at republikken hvilte på separering av makt som sørger for lovstyre og beskyttelse av individuelle rettigheter, og et vist nivå av representativstyre (Zakaria

---

1997). Den liberale fredens ”opphavsmann”, Immanuel Kant, anså datidens demokratier for å være tyranniske og så ikke potensialet for en fredsbevarende effekt i disse regimene. Uten maktspredning er verken valg, massedeltakelse eller åpen konkurranse om politiske posisjoner antatt å redusere risikoen for konflikt. Uten maktspredning har ikke et demokrati noen fredsbevarende kvaliteter. Bred politisk deltakelse har i lange tider vært forbundet med både aggresjon og imperialism og en medianvelgerens preferanser kan like gjerne bety etnisk rensing som fred (Zakaria 1997).

Demokratier ble vurdert som tyranniske og uegnet til å opprettholde en liberal fred fordi denne styreformens ikke innebar begrensninger på den utøvende makt.

Ubegrenset makt vil føre til tyranni selv om den har sitt utspring i folket.

Of the three forms of sovereignty, *democracy*, in the truest sense of the word, is necessarily a *despotism*, because it establishes an executive power through which all the citizens may make decisions about (and indeed against) the single individual without his consent, so that decisions are made by all the people and yet not by all the people; and this means that the general will is in contradiction with itself, and thus also with freedom. (Kant 1795 (1991:101))

Dette innebærer at begrensninger på den utøvende makt må være en sentral del av hvordan man definerer demokrati når man fremsetter en forventning om at demokratier skal være mer internt fredelig enn andre regimer. Den egenskapen ved et regime som sørger for en ”evig ekspanderende” fred er maktspredning.

Som vi så i innledningsavsnittet hvor demokrati defineres, kan en demokratidefinisjon variere fra den minimalistiske defineringen av demokratier som en seleksjonsmekanisme til en mer inkluderende definisjon som fremsetter krav om et minimum av begrensninger på den utøvende makt. Fremveksten av illiberale demokratier, spesielt etter den tredje demokratiseringsbølgen, har ført til en debatt om forskjellen mellom demokrati som valg og liberalt demokrati hvor begrensninger på den utøvende makt er sentral (Rasch 2000). Disse to rettingene kan sies å ha fått sitt

praktiske uttrykk i to ulike demokratimodeller⁴: den amerikanske og den franske. Den amerikanske modellen bygger på ideen om at begrensninger på utøvende makt gjennom maktspredning, skal føre til lovstyre og beskyttelse av politiske og sosiale rettigheter. Denne modellen tar utgangspunkt i et pessimistisk syn på mennesket, hvor makt er antatt å korrumpere og folket må beskyttes fra potensielt maktmissbruk fra myndighetenes side. Mens den franske modellen tar utgangspunkt i et langt mer positivt menneskesyn, hvor valg og deltakelse er hjørnesteiner i et demokratisk regime (Zakaria 1997). De valgte representantene sees som representanter for en folkevilje og burde dermed være ubegrenset. Massen trengte beskyttelse fra overklassen, men ikke fra seg selv. Denne tanken sto sentralt i den franske revolusjonen og innebærer at begrensninger på utøvende makt vil bli betraktet som udemokratisk (Zakaria 1997).

Dersom avholdelse av et fritt og rettferdig valg er en tilstrekkelig egenskap for at et regime defineres som et demokrati, kan det føre til urealistiske forventinger til de politiske konsekvenser som skal følge i kjølvannet av valg (Schedler 2006). De fleste nye demokratier har adoptert en demokratimodell som hviler på demokrati som en seleksjonsmekanisme, med sterkt fokus på gjennomføringen av valg. Ofte med svært sentralisert statsmakt som følgesvenn og tidvis svært uheldige resultater for befolkningen i form av kaos, tyranni eller begge deler (Zakaria 1997). Begrensninger på den utøvende makt må derfor være en sentral del av hvordan vi definerer demokrati når målet er å teste hypoteser om hvorfor demokratier er tenkt å være mer fredelige enn andre regimetyper.

---

⁴ De to modellene kan grovt sies å være et uttrykk for en radikal og en liberal demokratioppfatning (Strand 2006). Fordi fokuset på valg kan være sterkt både i enkelte liberale og radikale tilnærminger har jeg valt å bruke Zakaria sin inndeling for å illustre mitt poeng.

2.5 Demokrati i et prinsipal- agent perspektiv

Prinsipal-agent teori kan gi verdifull innsikt i hvordan valg og begrensninger påvirker risikoen for borgerkrigsutbrudd fordi den eksplisitt skiller mellom valg og begrensninger på utøvende makt, som to ulike midler velgeren har tilrådighet for å kontrollere sine representanter. Som vi har sett i tidligere avsnitt hviler antakelsen om at demokratier er mer internt fredelige enn andre regimer på en rekke karakteristika som ansees å være typisk for demokratiske regimer. I dette avsnittet skal jeg utdype argumentet om at begrensninger på den utøvende makt er nødvendig for at demokratier kan redusere befolkningens motiv for opprør. Jeg vil også argumentere for at begrensninger er nødvendig for å sikre at valg blir repetitive slik at muligheten for at myndigheten kan holdes ansvarlig ovenfor velgerne og dermed sikre at kanaler for fredelige konfliktløsninger forblir effektive.

Representative demokratier innebærer en delegeringskjede fra velger til representant, som speiler en kjede av ansvarlighet fra representant til velger. For at en prinsipal skal kunne sikre seg at agenten handler i hans interesser, må han være i besittelse av mekanismer for å kontrollere at agenten forblir ærlig. Prinsipalen må ha mulighet til å belønne og straffe agenten etter hvor godt han presterer i så hensende (Strøm 2000:270-72). Dersom agenten ikke handler etter prinsipalens preferanser får vi et agenttap. Delegeringslitteraturen identifiserer fire hovedmekanismer prinsipalen har til rådighet for å begrense agenttapet: kontrakt design, seleksjonsmekanismer, overvåkning og institusjonell kontroll (Kiewiet & McCubbins 1991: 27). Dette kapitlet skal først og fremst ta for seg seleksjonsmekanismer og institusjonell kontroll.

Seleksjonsmekanismer er et eksempel på *ex ante* kontroll hvor prinsipalen forsøker å begrense agenttapet *før* det inngås noen avtale. Mens institusjonell kontroll er et eksempel på *ex post* mekanismer som forsøker å begrense agenttapet *etter* at kontrakten er inngått. I mangel på slike mekanismer vil delegeringskjeden kunne lide under agentproblemenes moralske risiko (Moral hazard) og fiendtlig seleksjon (Adverse selection). Moralsk risiko er hvis agenten, etter å ha blitt valgt, har

insentiver eller mulighet til å handle i strid med prinsipalens interesser. Mens fiendelig seleksjon er at prinsipalen systematisk velger feil agenter.

Valg av kontrollmekanismer er avhengig av hvilket agentproblem som antas å være det mest fremtredende. Dersom fiendtlig seleksjon vurderes til å være det største problemet vil ex ante seleksjonsmekanismer være å foretrekke. Mens ex post

mekanismer kan bøte på problemer med moralsk risiko (Strøm 2000:271). Fokus på ex ante kontrollmekanismer kan sees som et uttrykk for en prosedural

demokratiforståelse hvor demokrati først og fremst er en seleksjonsmekanisme.

Demokrati er en måte å velge sine agenter på og det største problemet for en velger er å kunne velge riktig agent. I en mer utvidet demokratiforståelsen ligger en

anerkjennelse av problemer med moralsk risiko. Da er det ikke bare viktig å velge riktig agent, men også ha mekanismer for å kontrollere at agenten forblir ærlig gjennom hele valgperioden.

Jeg vil fremsette to hovedargumenter i de neste avsnittene. Det første er at en rekke faktorer kan redusere effekten av ex ante mekanismer. Når ex ante mekanismer svikter, betyr dette at man ikke er i stand til å skille gode og dårlige agenter, og da blir ex post mekanismer særdeles viktig. Det andre er at ex ante mekanismer, selv når de er effektive, ikke er tilstrekkelig for å redusere sannsynligheten for borgerkrigsutbrudd.

2.5.1 Ex ante kontroll mekanismer

Valg er en ex ante mekanisme hvor prinsipalen, folket, får mulighet til å velge sine agenter, representantene. Valg kan påvirke risikoen for borgerkrigsutbrudd i den grad det kan redusere motivene for opprør og sikre effektive institusjoner for fredelige konfliktløsning.

For at ex ante kontroll skal kunne redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd må de kunne sørge for at myndigheten holdes ansvarlig ovenfor velgerne i valg. Dette fører til at fredelige kanaler for politisk påvirkning er effektive. Tilstedeværelsen av

---

fredelige alternativer øker kostnad knyttet til å gjøre opprør (Hegre & Nome 2008). Når myndighetene er ansvarlige ovenfor velgeren er dette tenkt å sikre en mer rettferdig fordeling av sosiale og materielle goder, som reduserer motivet for opprør, ved at politikere må føre en politikk som kommer majoriteten av velgerne til gode for å sikre fortsatt politiske makt. Jeg vil i dette avsnittet argumentere for at en rekke faktorer kan redusere ex ante mekanismers effekt på rettferdig fordeling og ansvarligholdelse.

Rettferdig fordeling av matrielle og sosiale goder

Seleksjonsmekanismer er ikke alene basert på muligheten for å kunne velge sine representanter, men innebærer også at man er i stand til å skille mellom gode og dårlige agenter. Dersom man ikke kan skille gode og dårlige agenter fra hverandre kan ikke valg redusere problemer knyttet til fiendtlig seleksjon. Hvis agentene er dårlige agenter, er det ikke sikkert at man kan forvente hverken mer rettferdig fordeling eller beskyttelse av sosiale og politiske rettigheter i valgperioden. Dette blir spesielt viktig hvis seleksjon er eneste tilgjengelige kontrollmekanisme.

For å kunne velge agenter med samme preferanser som seg selv er prinsipalen avhengig av at informasjonen om agentens preferanser og motiver er tilgjengelig. En mulig informasjonskilde er tidligere erfaringer. I nyere demokratier derimot kan man i liten grad basere seg på dette, siden tidligere erfaring kan være svært begrenset. En annen er å evaluere potensielle agenter ut fra sosiale karakteristika. Man kan velge personer som ligner på en selv, for eksempel ved å være fra samme etniske gruppe eller sosiale klasse (Strøm 2000:283). I så måte kan tradisjonelle samfunn ha bedre forutsetninger for å velge sine agenter enn moderne samfunn hvor denne type likhetstrekkene blir mindre og mindre viktig (Strøm 2000). I moderne samfunn bøtes imidlertid dette på med at man har alternative kilder til informasjon. For det første er tidligere erfaringer mer omfattende og man har gjerne en fri presse som forsyner befolkningen med informasjon om de politiske kandidatene. At analfabetisme er mindre utbredt i moderne samfunn fører også til at informasjon er lettere tilgjengelig.

Og dette reduserer nødvendigheten av å spille på etniske og sosiale karaktertrekk i moderne samfunn.

Mangel på informasjon om agents preferanser og motiver innebærer at det kan være vanskelig å komme med troverdige løfter til det brede laget av befolkningen, spesielt i nye demokratier (Keefe 2005:3-5). Når dette blir vanskelig må politikere gi løfter om spesialbehandling av enkelte grupper for å samle politisk støtte. Hvis identitetspolitikk er den dominerende rekrutteringsmekanismen for politisk støtte kan dette hemme en rettferdig fordeling av goder og avle diskriminering. Diskriminering fører til frustrasjon, som øker sannsynligheten for borgerkrigsutbrudd.

Det vil også kunne intensivere konkurransen om politisk makt, fordi taperen risikerer videre ekskludering fra det politiske systemet. Videre ekskludering betyr at ikke alle samfunnsgrupper har tilgang til effektive alternativer for fredelige konfliktløsning. Dette øker sannsynligheten for at man velger å ty til voldelige virkemidler for å oppnå politisk makt.

Ansvarlighet ovenfor velgerne

Ansvarligholdelse av politikere i valg avhenger av to faktorer (Strøm 1998:128-29).

Det ene er at valgene er repetitive. Når politikere må kjempe om velgernes gunst i valg må de føre en politikk som kommer majoriteten av befolkningen til gode for å sikre videre politisk makt. En politikk som kommer det brede laget av befolkningen til gode vil kunne redusere motiver for opprør, fordi flesteparten av befolkningen har noen grunn til å protestere mot myndighetenes politikk. Denne mekanismen er avhengig at valg ikke er en enkelt hendelse, men at politiske aktører også er av følge opp løftene sine for å vinne videre politisk makt. Jeg vil komme tilbake til forutsetningen for at man kan forvente at valg er repetitive i avsnittet om ex post mekanismer.

Det andre er potensiell velgerflukt. At ansvarlighet er avhengig av potensiell velgerflukt betyr at velgeren må ha et reelt valg i hvem de gir sin stemme til. Det er to faktorer, som kanskje er spesielt fremtredene i semi-demokratier, som kan redusere

---

potensiell velgerflukt. Dersom muligheten for å kunne komme med troverdige politisk løfter er sterkt budet til gruppeidentitet kan mekanismen for å holde myndigheten ansvarlige, svekkes. Bare når velgerne er villig til å stemme mot partier de tidligere har støttet kan de holde sine representanter ansvarlige (Strøm 1998:129). Hvis politikken er sterkt identitetsbasert vil det være mindre sannsynlig at velgerne er villige eller har muligheten til å skifte parti. Dette reduserer effekten av valg som en mekanisme for å holde myndigheten ansvarlig. Dersom velgerne ikke kan straffe de politiske aktørene når de presterer dårlig, er ikke valg lenger et effektivt alternativ for politisk innflytelse. Da øker sannsynligheten for at opprør vurderes som en mer effektiv strategi.

Såkalte fredstemmer kan ha tilnærmet effekt i land som nettopp har opplevd borgerkrig. Dette er en situasjon hvor folket stemmer på den kandidaten de tror ikke vil bøye av for et eventuelt valgnederlag, for å sikre en svært kjærkommen fred. Dette fører til at kandidaten med den største våpenkapasiteten kan risikere å vinne valgte på denne egenskapen alene. Kombinert med et "the-winner-takes-it-al" system, kan dette få alvorlige konsekvenser for videre demokratisering i et land (Harries 2006).

...the trouble with these winner-take-it-all systems is that, in most democratizing countries, the winner really does take all (Zakaria 1997:10).

Et eksempel på dette er når Taylor vinner 75% av stemmene i Liberia i 1997. Valgresultatet var antatt å reflekter det liberianske folket vilje. Over 80 % av befolkningens registrerte velger avgav stemmer på valgdagen og valget ble erklært fritt og rettferdig av internasjonale observatører. Det hersket likevel en konsensus om at årsaken til den overveldende seieren var at det liberianske folket hadde stemt ut av frykt. Liberianerne fryktet at Taylor ville gjenoppta kampene dersom han tapte valget. Etter valget følger en periode med fred. Taylor begynner imidlertid straks å undergrave opposisjonell aktivitet i landet, gjennom direkte angrep på opposisjonelle grupper, korrupsjon og ved å nekte politiske motstandere rettigheter (Paris 2004: 93-95). Liknende eksempler finner man i Angola og Sierra Leone (Harries 2006).

Det er med andre ord en rekke ulike faktorer som kan redusere effekten av ex ante mekanismer. For det første kan problemer med å gi troverdige løfter til det brede laget av befolkningen, som følge av manglende informasjon om agentens preferanser, gjøre identitetspolitikk til en nødvendig rekrutteringsmekanisme. Dette reduserer ex ante kontroll mekanismers mulighet til å sikre en mer rettferdig fordeling av goder. For det andre kan manglende velgerflukt redusere ex ante kontrollmekanismer effektivitet i å holde myndigheten ansvarlig ovenfor velger.

Ex ante mekanismer er, med andre ord, ikke tilstrekkelig for å sikre en delegeringskjede (Strøm 1998:129). Ensidig fokus på ex ante mekanismer forutsetter et svært positivt menneskesyn, hvor man både forutsetter at det er mulig å skille en god agent, fra en dårlig agent og at en god agent forblir god, også over tid.

2.5.2 Ex post mekanismer

”Power has the tendency to corrupt and absolute power has the tendency to corrupt absolutely”. (Lord Actons)

Dersom den utøvende makt viser seg å være dårlige agenter for sine velgere, er det ikke å foretrekke at de har ubegrenset makt. Hvis det er noe i Lord Actons berømte utsagn er det viktig å sikre ex post mekanismer for at et regime skal kunne forbli internt fredelige. Dersom makt korrumpere i løpet av en valgperiode, kan manglende begrensninger på den utøvende makt øke både insentivene til og muligheten for å undergrave de demokratiske institusjonene for egen vinning. Dette kan øke risikoen for borgerkrigsutbrudd fordi de demokratiske institusjonene ikke lenger er effektive kanaler for fredelige konfliktløsning eller egnet til å sikre en rettferdig fordeling av sosiale og materielle goder.

Når vi snakker om begrensninger på den utøvende makt er det som regel i form av institusjonelle kontroll. Institusjonell kontroll gjør spesielt viktige avgjørelser til gjenstand for vetorett fra andre agenter eller en tredje part. Dette kan for eksempel

---

innebære at utøvende makt er ansvarlig ovenfor en lovgivende forsamling eller en uavhengig domstol (Kiewiet & McCubbins 1991: 33-34).

Fraværet av begrensninger gjør det svært viktig å velge rett person. Dette kan intensivere konkurransen om politisk makt. Når den politiske makt er samlet på få hender øker verdien av de politiske posisjonene, og tapet ved å oppgi posisjon vil bli større. Manglene begrensninger på hva den utøvende makt kan og ikke kan gjøre åpner også for muligheten til å undergrave de demokratiske institusjonene for egen vinning (Strand 2006: 286). Slik at fredelige alternativer for konfliktløsning ikke lenger er tilstrekkelig effektive.

Begrensninger på utøvende makt er også nødvendig for å kunne komme med troverdige løfter knyttet til avholdelse av neste valg. Hvilket er den mekanismen som holder myndigheten ansvarlig ovenfor majoriteten av befolkningen. Når kanaler for fredelige konfliktløsning ikke er effektive kan sannsynligheten for at opposisjonelle grupper velger å gå utenom de demokratiske institusjonene og tyr til vold, øke.

Ansvarlighet ovenfor velgerne

Demokrati er en kontrakt hvor taperne i valg binder seg til å akseptere et nederlag, i bytte mot at vinneren forplikter seg til å holde neste valg. En kontrakt er avhengig av mekanismer for overholdelse. Overholdelse av en demokratisk kontrakt hviler på tilstedeværelsen av effektive institusjoner for å håndheve den. Denne rollen tilfaller begrensninger på utøvende makt. Dersom begrensningen på den utøvende makt er svake eller fraværende kan insentivene til å overholde kontrakten bli svake. Dette kan føre til at taperen i valg enten ikke bøyer av for et eventuelt valgnederlag eller at avholdelse av valg avlyses (Strand 2006:293). At en taper i et demokratisk valg skal være villig til å akseptere nederlag avhengig av at mulighetene for legitim politisk innflytelse i fremtiden, overgår verdien av illegitim politisk makt gjennom opprør (Strand 2006:313). Når man ikke kan knytte troverdighet til løfter om fremtidige valg øker sannsynligheten for at demokratiske institusjoner ikke anses som et effektivt

middel for å oppnå politisk makt. Og risikoen for at man heller tyr til voldelige virkemidler, øker.

Få begrensninger på den sittende regjering øker ikke bare insentivene for å ikke overholde kontrakten, men gir også muligheten til å endre spillets regler i løpet av valgperioden, som ikke er tilstede i regimer med utstrakte begrensninger på den utøvende makt (Strand 2006: 293:94). For eksempel gjennom undertrykkelse av politiske rivaler, valgjuks, frarøvelse av politiske og sivile rettigheter blant opposisjonelle grupper. Fraværet av begrensninger på den utøvende makt, kan føre til ytterligere erodering av ex ante mekanismers effektivitet. For at myndigheten skal kunne holdes ansvarlig ovenfor velgerne i repetitive valg må det, med andre ord, eksistere et minimum av begrensninger på den utøvende makt som kan sikre overholdes av den demokratiske kontrakten (Strand 2006:291-300).

Rettferdig fordeling av sosiale og materielle goder

Begrensninger på den utøvende makt gjøre det lettere for politiske aktører å komme med troverdige løfter til det brede laget av befolkningen (Keefer 2006:12).

Troverdige løfter handler om at størsteparten av befolkningen har grunn til å tro på at løftene politiske aktører kommer med, vil bli innfridd etter valget. Når den utøvende makt er begrenset reduseres både mulighetene til og insentivene for å undergrave de demokratiske institusjonene for egen vinning (Keefer & Stasavage 2000:4). Ex post mekanismer gjør det mulig for prinsipalen å kontrollere at agenten innfrir løftene, dermed blir det lettere å knytte troverdighet til løfter som girs til det brede laget av befolkningen. Når politiske aktører kan komme med løfter til det brede laget av befolkningen er det ikke lenger nødvendig å appellere til sosiale karakteristika som etnisitet og sosial klasse. I regimer med begrensninger på utøvende makt øker sannsynligheten for at flere interesser er representert i det politiske systemet. Dette kan øke sannsynligheten for en viss grad av minoritetsbeskyttelse og øke sannsynligheten for at demokratiske institusjoner sørger for en mer rettferdig fordeling av goder (Beck m.fl. 2000). Dermed reduseres sannsynligheten for diskriminering og ekskludering av enkelt samfunnsgrupper. Dette betyr at motivene

---

for opprør reduseres. Det øker også sannsynligheten for å holde myndigheten ansvarlige ovenfor velgerne fordi det øker potensiell velgerflukt. Dermed reduseres både motivet for opprør og sannsynligheten for at kanalene for fredelige konfliktløsning er effektive for majoriteten av befolkningen øker.

I veletablerte vestlige demokratier innebærer demokrati flere mekanismer for å kontrollere agentene ex post. Dette gjør det mulig for folket å kontrollere representanten også i selve valgperioden og ikke kun på valgdagen. Ex ante mekanismer er ikke tilstrekkelige for å sikre en delegeringskjede. Det som gjør et regime demokratisk er tilstedeværelse av både ex ante og ex post mekanismer slik at folket både kan velge, og kontrollere sine agenter (Strøm 1998:138-39).

Tilstedeværelsen av både ex ante og ex post mekanismer reduserer risikoen for borgerkrigsutbrudd fordi det øker sannsynligheten for at myndigheten faktisk er effektivt ansvarlig ovenfor velgerne, at det er mulig å gi troverdige løfter til flesteparten av befolkningen slik at en rettferdig fordeling av goder blir mer sannsynlig og ved at reduserer muligheten og insentivene for å undergrave de demokratiske institusjonene for egen vinnings skyld.

2.6 Valg og begrensninger

For at vi skal kunne si noe mer om forholdet mellom politiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd må vi se nærmere på ulike kombinasjonen av valg og begrensninger.

Gates m.fl. (2006) argumenter for at demokratier og autokratier kan beskrives som selvhåndhevende likevekter. De ser på regimestabilitet, men samme argumentet kan overføres til risikoen for borgerkrigsutbrudd. Politiske aktører vil i autokratier ha en egeninteresse i å fortsette å smale makten på få hender, og i demokratiske regimer vil politiske aktører ha en egeninteresse i fortsatt maktspredning. Dette betyr at

institusjonene i autokratier og demokratier er gjensidig forsterkende. Dette er derimot ikke tilfelle for regimer som ligger mellom de to ideal typene. Dersom makten ikke er tilstrekkelig sentralisert eller spredt, kan politiske eliter ta opp kampen med hverandre om å bruke mest mulig makt. Dette betyr at makten ikke er tilstrekkelig sentralisert til å tilby en fred som følge av undertrykkelse av majoriteten av befolkningen, eller tilstrekkelig spredt til å sikre en demokratisk fred.

Innføring av begrensninger på et regime som ikke holder valg, vil gjøre at dette regimet beveger seg lenger fra den autoritære likevekten. Og dette kan øke risikoen for borgerkrigsutbrudd, som følge av at organisering av et opprør blir mulig, uten at majoriteten av befolkningen kan påvirke politikken med fredelige midler. I land som åpner for politisk deltakelse vil innføring av begrensninger på den utøvende makt derimot innebære at dette regimet beveger seg nærmere den demokratiske likevekten og dermed bidra til å redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd.

Ulike kombinasjoner av begrensninger på utøvende makt og grad av politisk deltakelse, påvirker mulighetsstrukturen i et land. Dersom fred avhenger av et regimes evne til enten å kunne undertrykke en opposisjon, eller effektivt inkorporere opposisjonen i det politiske system, kan begrensninger på den utøvende makt reduserer risikoen for borgerkrigsutbrudd i land som åpner for politisk deltakelse, fordi det gir opposisjonen politiske innflytelse. Innføring av begrensninger i et autoritært regime vil derimot redusere den utøvende makts mulighet til å undertrykke opposisjonen, uten at det eksisterer effektive fredelige kanaler for politisk innflytelse for fleste parten av befolkning og vil dermed kunne øke risikoen for borgerkrigsutbrudd (Fjelde 2008).

2.7 Begrensninger på den utøvende makt utenfor konstitusjonell maktspredning

Hittil i oppgaven er begrensninger blitt likestilt med institusjonelle begrensninger i form av maktspredning mellom utøvende, lovgivende og dømmende makt. Det er derimot ikke vanskelig å forestille seg at den utøvende makt kan begrenses også gjennom andre kanaler enn klassisk maktspredning mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. Det er heller ikke sikkert at maktspredning innad i det politiske systemet er tilstrekkelig for å sikre delegeringskjeden fra velger til representant. Avgivelse av makt til parlamentsmedlemmer er også en delegeringskjede som må sikres. Det kan derfor være nødvendig å flytte makt ut av det politiske systemet. Dette kan blant annet innebære å avgi makt til eksperter, for eksempel et uavhengig byråkrati, eller en uavhengig sentralbank. Det kan også bety å avgi makt til private aktører som fri presse eller det frie marked. Fri presse og ekspert organisasjoner vil bli mer omfattende diskutert i analyse kapitlet. Her vil jeg først og fremst konsentrere meg om begrensninger på den utøvende makts tilgang til statens økonomiske ressurser.

Begrensninger på regjeringens tilgang til statskassen kan for eksempel være begrensninger på trykking av penger og lånemuligheter. Fraværet av denne type begrensninger kan i seg selv øke den materielle verdien av politiske posisjoner fordi tilgangen til statens ressurser ikke er begrenset i tilstrekkelig grad. Dette kan være spesielt viktig i fattige land med få alternative inntektskilder for landet elite slik at den relative verdien av de politiske posisjonene er høyere. Når politiske posisjoner betyr ubegrenset tilgang til statens ressurser åpner dette for bruk til egen vinning. Det frigir ressurser til å bestikke den politiske opposisjonen og til å kjøpe stemmer. Dette undergraver de demokratiske institusjonene og øker risikoen for borgerkrigsutbrudd i et land (Keefer 2006:9-10).

2.8 Kvantitative studier som skiller valg og begrensninger

Selv om Polity-prosjektet åpner for muligheten til å måle demokrati langs flere dimensjoner slik at man kan skille mellom valg og begrensninger, har de fleste som har studert forholdet mellom regime type og konfliktutbrudd, valgt å bruke den aggregerte versjonen av Politys regimevariabel hvor de ulike dimensjonene er samlet til et endimensjonalt mål. Det vil si at disse studiene ikke skiller mellom ulike typer autokratier, demokratier eller semi-demokratier, men behandlet de som relativt enhetlige kategorier. Alle typer semi-demokratier har med andre ord like stor sannsynlighet for borgerkrigsutbrudd. Og alle typer autokratier og demokratier har like liten sannsynlighet for borgerkrigsutbrudd (Hegre m.fl. 2001, Fearon & Laitin 2003, Urdal 2005).

Er dette en rimelig antakelse? Med utgangspunkt i teori diskusjonen ovenfor er det lite som tyder på det. Semi-demokratier er en spesielt heterogen kategori, som favner et mylder av institusjonelle konstellasjoner, langs Politys tre dimensjoner. For å forstå forholdet mellom politiske institusjoner og risikoen på borgerkrigsutbrudd trenger vi mer eksplisitte og differerte mål på regimetype.

Det er blitt gjort noen betydningsfulle forsøk på å plukke fra hverandre Politys regimevariabel for å få frem et mer detaljert bilde av ulike regimetyper og risikoen for borgekrigsutbrudd. Stand (2006) tester hypotesen om at en viss typer semi-demokratier er mer utsatt for borgerkrigsutbrudd enn andre. Han konsentrerer seg om regimer som holder valg og identifiserer to vanlige typer semi-demokratier: illiberale demokratier og oligarkier. Oligarkier er regimer hvor det holdes valg og makten er begrenset, men hvor også deltakelse er svært begrenset. Illiberale demokratier er regimer som holder valg og har høy deltakelse, men hvor utøvende makt i liten grad er begrenset. Strand finner at illiberale demokratier er spesielt problematiske og har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd enn andre typer semi-demokratier. Strand (2006) bruker en modifiserte utgave av Polity hvor deltakelsens variabel er byttet ut

---

med Vanhanens (2000) data for politisk deltakelse⁵, mens rekrutterings og begrensingsdimensjonen er identisk med Polity.

Gates m.fl. (2006) forsøker også å utnytte Politys multidimensjonale demokratikonsept for å bedre forstå i hvilken grad spesifikke politiske institusjoner påvirker grad av regimestabilitet. Regimene deles inn i kategorier etter rekruttering til utøvende makt. Blant regimer med åpen rekruttering til utøvende makt er de minst stabile regimene de som har høyt antall begrensninger, men lav deltakelse. De finner derimot ingen eksempler på regimer med høy deltakelse og få begrensninger på den utøvende makt. For regimer med lukket rekruttering til utøvende makt synker forventet levealder desto høyere politisk deltakelse og desto flere begrensninger på den utøvende makt. De finner, med andre ord, at desto nærmere idealtypene demokrati og autokrati et regime ligger desto mer stabile er regimet. De bruker også en modifisert utgave av Polity, hvor den deltakerdimensjonen er erstattet med Vanhanen (2000).

I samsvar med dette finner Fjelde (2008), som konsentrerer seg om risikoen for borgerkrigsutbrudd i regimer som ikke holder frie og rettferdige valg, at begrensede flerpartisystemer har en relativt høy risiko for borgerkrigsutbrudd i forhold til flere andre former for autoritært styre. Begrensede flerparti systemer er regimer hvor minst to partier tiltattes å konkurrere om den politiske makt, men hvor velgerpreferanser og valgresultater avviker som følge av omfattende valgjuks. I begrensede flerparti systemer tillattes en opposisjon, men denne opposisjonen har ingen reel mulighet til å oppnå politisk makt gjennom demokratiske kanaler. Pluralisme oppløser likevel maktmonopol og inviterer til politisk mobilisering og styrking av eliter utenfor en diktators kontroll (Fjelde 2008:10).

---

⁵ Som gjengitt i Gates m.fl. (2006)

2.9 Presentasjon av hypoteser

Jeg har gjort rede for forventet effekt av begrensninger på utøvende makt i regimer som holder valg og regimer som ikke holder valg. De ulike regimetyperne er illustrert i Tabell 1. Illiberale demokratier er regimer som holder valg, men hvor den utøvende makt ikke møter utstrakte begrensninger. Begrensede autokratier er regimer hvor den utøvende makt er begrenset, men hvor man ikke holder frie og rettfærdige valg eller politisk deltakelse er betraktelig begrenset.

Tabell 1: Regimetype

		Valg/deltakelse	
		Høy	Lav
Begrensninger	Høy	Demokrati	Begrenset autokrati
	Lav	Illiberale demokrati	Autokrati

2.9.1 Illiberale demokratier

Illiberale demokratier er regimer med ex ante kontrollmekanismer, uten ex post kontrollmekanismer. Jeg har argumentert for at innføring av begrensninger på utøvende makt er essensielt for at demokratiske regimer skal ha en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd. Begrensninger på den utøvende makt er nødvendig for å sikre ansvarlighet ovenfor velgere, rettfærdig fordeling av goder og hindre at sittende regjering har mulighet til å undergrave demokratiske institusjoner, til egen fordel. Regimer med flere begrensninger på den utøvende makt vil dermed forventes å være fredeligere enn de med få begrensninger på utøvende makt.

Hypotese 1: Land med begrensninger på den utøvende makt har en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd.

2.9.2 Begrensede autokratier

Begrensede autokratier er regimer som har ex post kontrollmekanismer, men ingen ex ante kontroll mekanismer. Begrensninger kan ha motsatt effekt i regimer hvor man åpner for politisk deltakelse og regimer hvor man ikke gjøre det. Innføring av begrensninger i et demokrati vil kunne redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd, mens innføring av begrensninger i autoritært regime kan reduserer den utøvende myndigheters mulighet til å undertrykke opposisjon og dermed øke risikoen for borgerkrigsutbrudd. Politisk deltakelse og begrensninger er med andre ord gjensidig avhengig av hverandre for at et regime skal kunne virke fredsbevarende.

Hypotese 2: Begrensninger på utøvende makt vil redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd i land som åpner for politisk deltakelse, men vil øke den i lande som ikke gjør det.

Effekten av politiske institusjoner kan, som svært mange samfunnsvitenskaplige fenomener, være kontekst sensitiv. Jeg vil derfor argumenter for at effekten av begrensninger på den utøvende makt varierer med utviklingsnivå og tilstedeværelsen av etnisk dominans.

2.9.3 Utviklingsnivå

Dersom det er få begrensninger på den utøvende makt øker ikke bare politiske posisjoner i maktverdi, men også i materiell verdi. Få begrensninger på den utøvende makt betyr større muligheter til å forsyne seg av statens ressurser til personlige formål. I fattige land er den relative verdien av politiske posisjoner høyere som følge av manglende alternative inntektskilder for landets elite. Dermed blir det ekstra viktig med begrensninger på den utøvende makt i land med lavt utviklingsnivå. Slik at etableringen av begrensninger på utøvende makt vil kunne ha en større effekt i fattige land, enn i rike land.

Dette er kontroversielt i den forstand at det bryter med konvensjonelle antakelser om forholdet mellom politiske institusjoner og utviklingsnivå. Som allerede nevnt finner

flere studier at effekten av politiske institusjoner på borgerkrigsutbrudd er betinget av utviklingsnivå (Hegre & Nome 2008). Inntektskilder for den politiske eliten kan være en knapp ressurs i fattige land. Dette intensiverer den politiske konkurransen og øker insentivene til å undergrave demokratiske institusjoner for egen vinning etter et eventuelt valg. Jeg har derfor argumentert for at antakelsen om at maktspredning kan ha en større effekt på borgerkrigsutbrudd i fattige land enn i rike land, er rimelig og noe det kan være verdt å se nærmere på. Jeg fremsetter derfor følgende hypotese.

Hypotese 4: Begrensninger på utøvende makt har større effekt i land med lavt utviklingsnivå

2.9.4 Etnisk dominans

Studier har vist at samfunn med en dominant etnisk gruppe, men hvor andre etniske grupper er stor nok til å være signifikante har en høyere sannsynlighet for borgerkrig (Collier 2007). Dette fenomenet refereres ofte til som etnisk dominans.

Tilstedeværelsen av etniske skillelinjer vil i seg selv kunne vanskeliggjøre troverdige løfter til det brede laget av befolkningen. Etniske skillelinjer og misstillit har en tendens til å gå sammen. Dette betyr at det kan være vanskelig for en politiker fra en etnisk gruppe å komme med troverdig løfter på tvers av de etniske skillelinjene (Keefer 2006:3). Manglende begrensninger på utøvende makt kan forsterke dette problemet ytterligere fordi dette fører til frykt for videre ekskludering fra det politiske system og fra tilgangen til materielle goder.

Med en etnisk dominant gruppe er det ikke sikkert at andre etniske grupper kan stole på majoritetsstyre for å oppnå politisk makt. Og i frykt for eller som følge av, ekskludering og diskriminering heller tyr til voldelige virkemidler. Det blir derfor særlig viktig at det pålegges tilstrekkelige begrensninger på utøvende makt i land med etnisk dominante grupper.

Hypotese 3: Begrensninger på den utøvende makt vil ha en høyere effekt i land med etnisk dominans.

---

3. Data og metode

“.....people assume that this election means that there is democracy in Pakistan. There is no democracy.”

Imran Khan

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for metoden som er blitt brukt for å teste hypotesene som ble presentert i teorikapitlet. Jeg vil starte med å gjøre rede for den statistiske metoden og analyseenheten. Deretter følger en operasjonalisering av avhengig variabel.

Etthvert forskningsdesign møter på ulike utfordringer. Jeg støter spesielt på utfordringer knyttet til mangel på valide og reliable data, problemer med for mange parameter og for få observasjoner og kolinearitet. Det første problemet er forsøkt løst ved å bruke alternative indikatorer for begrensninger på den utøvende makt og operasjonaliseringen av de alternative indikatorene vil bli grundig gjennomgått. Det vil også blitt tatt flere grep både for å redusere antall parameter og øke antall observasjoner i analysen. Dette vil også bidra til å redusere eventuelle problemer med kolinearitet.

Polity-prosjektets begrensningsvariabel, XCONST, er den mest brukte indikatoren på begrensninger på utøvende makt i forskningslitteraturen i dag. Jeg vil argumentere for at det kan være nødvendig å ta et kritisk blikk på reliabiliteten og validiteten til dette målet. En validitetsvurdering av både tidligere og alternative indikatorer på begrensninger vil bli viet betraktelig oppmerksomhet.

Analysen som skal gjøres i denne oppgaven bygger på en replikasjon av Urdal (2005). Jeg vil først replikere Urdal sin analyse, deretter vil jeg inkludere de alternative indikatorene som er nødvendig for å teste de ulike hypotesene det ble gjort rede for i teorikapitlet. Urdals modell vil imidlertid bli modifisert for å passe testing av mine hypoteser. Disse endringene vil bli gjort rede for i dette og neste kapittel.

3.1 Analyseenheden og statistisk metode

Analyseenheten i Urdal (2005) sin analyse er landår og den avhengige variabelen er konfliktutbrudd. Siden den avhengige variabelen er dikotom er det brukt logistisk regresjonsanalyse som statistisk metode. Analysen inkluderer alle selvstendige stater fra 1950-2000 (Urdal 2005:422).

Den spesifiserte logistiske modellen ser slik ut

$$\ln(p_{it}/(1-p_{it})) = a + \beta x_{it} + e^{it}$$

3.2 Operasjonalisering av avhenging variabel

Konfliktdata er hentet fra PRIO-Uppsala datasettet (Gleditsch m.fl. 2002⁶).

Borgerkrig defineres som en uforenlighet over statsmakt og/eller territoriet mellom minst to parter, hvor den ene er staten, og hvor det blir benyttet militær makt (Urdal 2005:423).

PRIO-Uppsala-prosjektet operasjonaliserer borgerkrig med en relativt lav grense for konflikt, minst 25 krigsrelaterte dødsfall per år. Alternativet er en nede grense på 1000 krigsrelaterte dødsfall. Fordi borgerkrig er et relativt sjelden fenomen, er en lavere grense et bedre alternativ fordi det gir flere observasjoner.

En konflikt er kodet 1 for det året konflikten bryter ut. Påfølgende år (også hvis en ny konflikt bryter ut under en aktiv konflikt) og fredsår er kodet 0. Dersom konflikten faller under dødsfall grensen i to år for så å blusse opp, med samme parter og over samme problematikk, kodes dette som en ny konflikt (Urdal 2005:423).

Logistisk regresjonsanalyse forutsetter fravær av autokorrelasjon. Dette er ikke nødvendigvis oppfylt når det brukes tidsserie data (Skog 2004: 250). At et land

---

⁶ Som gjengitt i Urdal (2005:423)

---

opplevende konflikt i et gitt år, kan ikke sees uavhengig av en konflikt i forhenstående år. Det er inkludert en variabel som kontrollerer for nærhet i tid til tidligere konflikt, som vil bli redegjort for i avsnittet om kontrollvariabler.

3.3 Tidligere indikatorer på demokrati - XCONST

Et av hovedproblemene i samfunnskunnskap er mangel på valide og reliable data (Adcock & Collier 2001). Studiet av forholdet mellom politiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd er intet unntak. De fleste studiene på dette feltet har tatt i bruk Polity-prosjektets regimevariable, i en eller annen variant. Det er mange grunner til dette. Prosjektet løser flere problemer ved tidligere studier (Muller 1985, Muller & Weede 1990, Przeworski⁷m.fl. 2000), som få enheter, korte tidsperioder, dikotome variabler og minimalistiske definisjoner på demokrati. En av de viktigste egenskapene ved Polity-prosjektet er at det åpner for å analysere de ulike dimensjonene av demokrati hver for seg. Polity er i så måte godt egnet til å teste mine hypoteser, men er Politys begrensings variabel tilstrekkelig valid og reliabel?

I senere tide er det blitt stilt spørsmålstegn ved Politys regimevariabelens egnethet til å teste hypoteser relatert til borgerkrigsutbrudd (Vreeland 2008, Hegre m.fl. 2001, Strand 2006). Noe som har fått mye oppmerksomhet, er innslaget av voldelig politisk deltakelse i kodingen av deltakelsesdimensjonen. Flere studier har som følge av dette erstattet deltakelsesdimensjonen med andre indikatorer på politisk deltakelse (Vreeland 2008, Strand 2006). Få har imidlertid satt begrensingsdimensjonen, XCONST, under lupen. Dette skal jeg forsøke å borte på. Problemene knyttet til deltakerdimensjonen kan være et uttrykk for noen mer generelle problemer i Polity-prosjektet, som også kan gi utslag i XCONST. For det første vil jeg argumentere for at Politys regimevariabel og XCONST befinner seg på et problematisk aggregeringsnivå. For det andre at det kan være grunn til å tro at det er et overdrevent innslag av skjønn i kodeprosessen.

God datainnsamling er transparens og etterprøvable (Adcock & Collier 2001). En transparens innsamlingsprosessen er godt rapportert og dokumentert. Desto mer transparens en innsamlingsprosessen er, desto lettere er den å etterprøve. Subjektive indikatorer, uklare kodekriterier og overdreven bruk av skjønn i kodingen vanskeliggjør etterprøving. Mangel på dette vil gjøre det vanskelig å avgjøre hva en variabel faktisk måler og hvordan den enkelte enhet har fått tildelt verdi. Dette har konsekvenser for presise tolkningsmuligheter og validitet.

I Politys kodebok defineres begrensninger som følger

..the existence of institutional constraints on the decision-making powers of the chief executive, whether an individual or a collective executive...such limitations may be imposed by any "accountability groups"... (Marshall & Jagers 2005:63).

Dette er en svært inkluderende definisjon. Eksempler på "begrensende grupper" er: en lovgivende forsamling, en uavhengig domstol, ett-parti organisasjon i et ett-parti system, rådgivere i et monarki og militære (Marshall & Jagers 2005:63). Eksempler på kodekriterier er: prosedyrer for innsettelse og avskjedigelse av såkalte "begrensingsgrupper", endringer i et lands konstitusjon, forsøk på endringer som mislykkes og begrensingsgruppers evne til å stoppe eller forsinke ulike beslutninger fra den utøvende makt (Marshall & Jagers 2005:64-67).

XCONST befinner seg med andre ord på et høyt aggregeringsnivå. Indeksen favner både formell og faktisk maktfordeling, for en rekke potensielle institusjoner (Beck m.fl. 2000:37). En av Politys styrker er dets brede demokratidefinisjon som fanger en rekke viktige og interessante elementer, men nettopp dette skaper problemer knyttet til presise tolkinger. Det kan bli vanskelig å skille effekten av ulike delindikatorer fra hverandre. Og det kan bli vanskelig å skille relevant fra ikke relevant informasjon.

---

⁷ Som gjengitt i (Gates m.fl. 2006:894)

Hvordan delindikatorerne er vektet mot hverandre kommer heller ikke klart frem (Beck 2000:36-38). Vurderinger knyttet til plasseringer i ulike kategorier ser også ut til å være overlatt til skjønn. Eksempelvis bygger kodingen av kategori 2, hvilket er en mellomkategori fra ubegrenset til moderat begrensede regimer, ofte på “...a feeling that the autocratic regime is either contacting or expanding “ (Marshall & Jagers 2005:65).

Det er blitt gjort flere anstrengelser for å bøte på enkelte feil og uklarheter i kodekriteriene. Problemet med deltakelsesdimensjoner ble tatt opp i Polity IV. Kodekriteriene for de problematiske indikatorene PARCOMP og PARREG blir endret slik at de ikke lenger inneholder referanser til vold deltakelse. Strand (2006) finner derimot at endringen i kodeboken ikke har ført til forventet endring i kodingen av deltakelsesdimensjonen. Slik at Polity IV lider under samme problem som Polity III, på tross av at kodekriteriene er skrevet om. Når endringer i kodekriteriene ikke får følger for hvordan variabelen kodes, kan dette tyde på overdreven bruk av skjønn ved fastsettelse av verdier.

Vektigen mellom de ulike dimensjonene på den aggregerte Politys regimevariabelen er også uklar. Gleditsch & Ward (1997) finner at XCONST i større grad bestemmer verdien til en enhet på regimevariabelen, enn de to andre dimensjonen. Det er derimot uklart hvorfor det er slik. Dimensjonene gis inntrykk av å være likestilt. Det er derfor mulig at dette er et resultat av skjønn i vekteprosessen. Hvis XCONST utgjør størsteparten av regimevariabelen understreker dette relevansen av å vite hva nettopp denne indikatoren måler, gitt at dette vil gi det største utslag på en enhets verdi på den aggregerte indeksen.

XCONST er med andre ord lite transparent. Det er vanskelig å avgjøre hvordan en enkelt enhet har fått den tildelte verdien. Både uklare kodekriterier og overdreven bruk av skjønn i kodingen reduserer målets validitet. Det høye aggregeringsnivået gjør det vanskelig å avgjøre hva XCONST faktisk måler. Jeg vil ta i bruk to metoder for validitetsevaluering: sammenlikning av alternative indikatorer og XCONST, og

sammenlikning av hvor god støtte de ulike indikatorene gir til hypotesen om at begrensninger reduserer risikoen for borgerkrigsutbrudd (Adcock & Collier 2001).

I valg av alternative indikatorer har jeg strebet etter to ting. Det første er objektive mål. Det gir muligheten til fjerne noe av ”støyen” og evaluere betydningen av subjektive kodinger i XCONST. Dette kan gi et innblikk i hva XCONST måler. Flere av indikatoren jeg har samlet inn nevnes som delindikatorer i kodekriteriene i XCONST, som for eksempel uavhengig domstol og konstitusjonell rigiditet. Fordelen er at mine mål er mer eksplisitte slik at det er lettere å avgjøre hva de måler og de kan dermed fungere som en validitetevaluering av XCONST.

Det andre er å utvide begrensningsbegrepet til å favne en ekstra dimensjon, nemlig den økonomiske. De aller fleste mål på begrensninger på den utøvende makt konsentrerer seg om klassisk maktspredning mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. Jeg argumenter i teorikapittelet for at begrensninger på den utøvenes makts tilgang til statens materielle ressurser kan være viktig for å redusere mulighet og insentiver for å undergrave de demokratiske institusjonene. Svært få studier har imidlertid sett på muligheten for at økonomiske begrensninger på utøvende makt kan påvirke risikoen for borgerkrigsutbrudd.

Det er, så vidt jeg vet, ikke blitt gjort forsøk på å bruke alternative data for begrensninger på den utøvende makt for å teste hypoteser relater til forholdet mellom politiske institusjoner og risikoen for borgerkrigsutbrudd. Bruken av alternative indikatorer kan dermed være et mål i seg selv, fordi det kan redusere ensidig kildebruk. Ved ensidig bruk av kilder kan det være vanskelig å avskrive at resultatene er en følge av hvordan man har valgt å måle fenomenet man studerer. Samme resultat, men ulike data, vil eventuelt kunne styrke troverdigheten til resultanten fra tidligere forskning.

3.4 Operasjonalisering av de uavhengige variablene

Jeg utvider Urdals (2005) replikasjon med data fra fire andre datasett: Beck m.fl. (2000), LaPorta m.fl.(2004), Heinz (2000) og Cukierman (1991). Fra disse datasettene bruker jeg seks ulike indikatorer for begrensninger på den utøvende makt: ”Uavhengig domstol”(LaPorta m.fl. 2004), ”Institusjonelle hindringer” (Beck m.fl. 2000), ”Konstitusjonelle vetopunkter” (Heinz 2000), ”Utskiftningsrate for sentralbanksjefer” (Cukierman 1991), ”Uavhengig sentralbank”,(Cukierman 1991) og ”Konstitusjonell rigiditet” (LaPorta m.fl. 2004). De fire første indikatorene blir slått sammen til en indeks, mens de to siste blir tatt inn i analysen som enkelt indikatorer.

3.4.1 Juridisk uavhengighet

Målene på juridiske begrensninger på den utøvende makt er hentet fra LaPorta m.fl. (2004). Dataene er tverrsnittsdata og er samlet inn for 2003 for 71 land, med god relativt god geografisk spredning. Juridiske begrensninger på den utøvende makt er operasjonalisert som to indekser: ”Uavhengig domstol” og ”Konstitusjonell rigiditet”. Indeksen er standardisert til å variere mellom 0 og 1, der høy verdi representerer høy grad av uavhengighet og lav verdi representerer høy grad av avhengighet. Dataene er i stor grad hentet fra landenes grunnlover, og andrehåndskilder.

Den dømmende makt kan begrense den utøvende makt på to ulike måter. For det første kan retten til å administrere rettferdighet fordeles. Den lovgivende makt har retten til å lage lover, men den dømmende makt implementer dem. For det andre kan den dømmende makt gis retten til å erklære en lov for grunnlovstridig (LaPorta 2004:453-54). En uavhengig domstol beskytter privatpersoner mot favorittisering fra myndigheten i private tvistemål. Det er spesielt viktig for bevaring av eiendomstrett og politiske rettigheter fordi den beskytter individet mot overgrep fra myndighetenes side. Konstitusjonell rigiditet hindrer at myndighetens har mulighet til å lage lover som går i deres favør. Disse to aspektene ved juridisk uavhengighet er operasjonalisert ved to indekser; ”Uavhengig domstol” og ”Konstitusjonell rigiditet”.

Uavhengig domstol

”Uavhengig domstol” er operasjonalisert med utgangspunkt i to variabler: lengden på en dommer embetstid og hvorvidt en juridisk avgjørelse har loven som kilde eller ikke. En dommers embetstid kan ta tre verdier: 2 for livstid, 1 for seks år eller mer og 0 dersom embetstiden er fastsatt til mindre enn 6 år. Juridisk presidents er en dikotom variable hvor en juridisk avgjørelse har loven som kilde (1) eller ikke (0).

Når dommere har livslang embetstid er de antatt å være mindre mottaklig for direkte politisk press og det er en lavere sannsynlighet for at de er blitt valgt av den sittende regjering. Juridisk presidents hindrer politikere å påvirke domsavgjørelser i enkelt tilfeller.

Konstitusjonell rigiditet

”Konstitusjonell rigiditet ”består av to indikatorer: hvor vanskelig det er å endre en grunnlov og i hvilken grad dommere har makt til å avgjøre om en lov er i strid med grunnloven eller ikke, det vil si grad av overprøvningsrett.

Indikatorerne for begrensinger på endring av grunnloven gis poeng for hvor mange begrensninger som legges på endring av grunnloven som for eksempel majoritetskrav eller godkjenning i to ulike regjerings perioder. Variabelen kan ta verdiene 1 til 4.

Hvorvidt en juridisk instans har overprøvningsrett eller ikke kan ta tre verdier: 2 dersom drømmene makt har full overprøvningsrett, 1 dersom det finnes begrensninger på overprøvningsrett, enten i form av hvem som har overprøvningsrett eller hva som kan erklæres grunnlovstridig, og 0 hvis den dømmende makt ikke har overprøvningsrett.

En grunnlov, som andre lover, er bedre håndhevet i noen land enn i andre. Slik at nedtegnet praksis kan avvike fra faktisk praksis. Det kan likevel være interessant å se hvilken påvirkning tilstedeværelsen av institusjonene har (LaPorta 2004: 453).

Data er i utgangspunktet tverrsnitt data og dette byr på utfordringer knyttet til antall enheter med manglende verdi. For å bøte på dette er land blitt gitt verdi på begge

---

indeksen for alle påfølgende år, så lenge Politys regimevariabel ikke varierer mer enn ± 3 . Nasjonale konstitusjoner endres ikke ofte (LaPorta m.fl. 2004:448). Det er rimelig å anta at endring i juridiske begrensninger er lite trolig uten at det også fører til endring i enhetens verdi på Politys regimevariabel. Jeg antar derfor at målene for juridiske begrensninger er konstant så lenge Polity er konstant. Dersom Polity endrer seg mer enn ± 3 kodes begge indeksene med manglende verdi. Polity har data frem til 2000. Det er dermed et gap på tre år fra data er samlet inn for LaPorta m.fl. (2004) og for Polity. Jeg vet med andre ord ikke verdien på Polity variabelen for det året dataene er samlet inn. Dette øker usikkerheten knyttet til resultatene, men øker antall observasjoner.

3.4.2 Uavhengig sentralbank

Dataene for en uavhengig sentralbank er hentet fra Cukierman (1992). Variablene er operasjonalisert som to indekser: "Uavhengig sentralbank" og "Utskiftningsrate for sentralbanksjefer", som begge er standardisert til og varierer mellom 0 og 1. Høy verdi representerer høy grad av uavhengighet, men lav verdi representerer lav grad av uavhengighet. Data er oppgitt i gjennomsnittet for 1980-89.

Dataene for "Uavhengig sentralbank" er samlet inn for 68 land, og for 58 land for "Utskiftningsrate for sentralbanksjefer". Datasettet har en rimelig geografisk spredning, med en liten relativ overvekt av vestlige land.

En uavhengig sentralbank kan begrense den utøvende makts kontroll over statens økonomisk ressurser for eksempel ved legge begrensninger på den utøvende makts lånemuligheter.

Uavhengig sentralbank

"Uavhengighet sentralbank" er en indeksen består av disse 16 delindikatorer som er aggregert til en subjektivt vektet indeks, i to trinn. For en fullstendig beskrivelse av behandling av manglende verdier og vekting se Cukiermann (1992:373-84). Jeg vil gå grundig igjennom variabelens operasjonalisering. Kilden er bankens charter og

målene er basert på smale og konkrete juridiske karakteristika med utgangspunkt i fire kategorier: Sentralbanksjefen, strategiutforming, sentralbankens mål og statens lånemuligheter.

Kategorien for sentralbanksjef er kodet med utgangspunkt i fire delindikatorer: embetstid, prosedyrer for ansettelse og avskjedigelse, og hvorvidt sentralbankssjefen har lov til å ha tilleggs embete (Cukiermann 1992:373-84).

Prosedyrer for utpekelse av en sentralbanksjef tar utgangspunkt i hvem som står for ansettelsen. Sentralbanken er kodet som å ha høy grad av uavhengighet dersom sentralbanken styre har autoritet over avgjørelsen. Og mindre uavhengig dersom avgjørelsen tas i samråd med utøvende makt og lovgivende makt, bare lovgivende eller bare utøvende makt, kan ta avgjørelsen om ansettelse. Indikatoren har fem kategorier.

Grad av uavhengighet er også antatt å variere med hva som antas å være gyldig grunn for avskjedigelse og hvem som kan ta denne avgjørelsen. Desto mer autoritet sentralbanken har over avgjørelsen og desto mer uavhengig antas banken å være. Dersom sentralbankstyre kan ta denne avgjørelsen uten å ha en politisk grunn, antas sentralbanken å være mer uavhengig, enn hvis et politisk organ kan ta avgjørelsen for politiske grunner. Indikatoren her fem kategorier.

Hvorvidt det er ulovelig for sentralbankssjefen å inneha et tilleggs embete, om det ikke er lov uten godkjenning fra regjeringen eller om sentralbankssjefen er tillatt å inneha et annet embete, er også antatt å påvirke sentralbanksjefens grad av uavhengighet.

Den andre kategorien er prosedyrer for konfliktløsning mellom den utøvende makt og sentralbanken. Denne kategorien er delt inn i tre delindikatorer. Den første er hvem som utformer pengepolitikken. Dersom sentralbanken har enerett på å utforme er sentralbanken antatt å være mer uavhengig enn hvis utøvende og lovgivende makt er delvis er deltakende i prosessen eller har absolutt autoritet over utformingen.

Indikatoren har fire kategorier.

Regler for konflikthåndtering mellom sentralbanken og myndigheten påvirker sentralbankens grad av uavhengighet. Sentralbanks uavhengighet avhenger av i hvilken grad den har autoritet over gitte områder, om den deler denne autoriteten med enten lovgivende eller utøvende makt, om lovgivende eller utøvende har det siste ordet eller om den utøvende makt har ubegrenset autoritet. Indikatoren har seks mulige kategorier.

Om sentralbanken har en aktiv rolle i utformingen av statsbudsjettet eller ikke kan også påvirke grad av uavhengighet. Denne variabelen er dikotom.

Sentralbanken er antatt å være mer uavhengig dersom prisstabilitet er institusjonenes høyeste mål. Denne indikatoren er gradert etter hvor sentralt prisstabilitet er i sentralbankens målsetting. Denne indikatoren har seks kategorier.

Siste kategorien angår begrensninger på statens lånemuligheter i sentralbanken. Dette målet omfatter grad av begrensninger på forskuddslån, utstedelse av verdipapirer, hvem som bestemmer betingelsen for lånet, hvem som kan ta opp lån, type begrensninger dersom slike eksisterer, lengden på forfallsperioden, begrensninger på hvor lav renten på lånet kan være og lånemuligheter i primær markede. Desto flere begrensninger, desto mer uavhengig antas sentralbanken å være. De fire første delindikatorene har fire kategorier, begrensninger på rentesats har fem kategorier og låne i primærmarkedet er dikotom.

Utskiftningsrate for sentralbanksjefer

Avviket mellom hva som er stipulert i en charter om en sentralbanks uavhengighet kan avvike betydelig fra faktisk praksis (Cukierman 1992: 369-70). Utskiftningsraten for sentralbanksjefer kan i større grad fange opp hvor uavhengig en sentralbank i realiteten er.

Utskiftningraten er gjennomsnittlig embetstid for en sentralbank sjef. Høy utskiftningsrate indikerer lav uavhengighet. Man kan argumentere for at lav utskiftningsrate ikke trenger å bety at sentralbanken er mindre uavhengig. En

underdanig sentralbankssjef vil sitte lenger enn en som står opp mot den utøvende makt. Høy utskiftningsrate antas likevel å være et uttrykk for uavhengighet over et vist punkt. En grunn til dette er at embetstiden da mest sannsynlig er korter enn en normal valgperiode. Dette antyder at sentralbankssjefen er utsatt for innflytelse fra den utøvende makt. Det er derimot ikke sikkert at dette er tilfelle i land som ikke holder valg (Cukiermann 1992:385).

Variabelen er snudd slik at høy verdi betyr mer uavhengighet, for å få samme retning som de andre begrensingsindikatorerne og dermed lette tolkningen av resultanten.

3.4.3 Institusjonelle hindringer

Data for ”Institusjonelle hindringer” (Checks) på den utøvende makt er hentet fra datasettet *The Database of Political Institutions* (Beck m.fl. 2000). Datasettet dekker 178 land fra 1975-2006. Variabelen er standardisert til å variere mellom 0 og 1, der høy verdi representerer mange begrensninger på utøvende makt, mens lav verdi representerer få begrensninger.

Variable teller antall vetospillere i det politiske system og justerer for om vetospillerne er uavhengig av hverandre, som bestemmes av avholdelsen av frie og rettferdige valg, deres parti tilhørighet og valgeregler (Beck m.fl. 2000: 23-30). Et nøkkelement i et hvert politisk system er antall beslutningstakere som må bli enige for at en politisk endring kan finne sted. Land med flere beslutningstakere vil kunne tilby større beskyttelse mot statlige overgrep både mot individene og mot etniske grupper, fordi flere interesser er representert. En vetospiller kan være en lovgivende forsamling, en utøvende makt eller en domstol.

Der det ikke er frie og rettferdige valg blir antall vetospiller satt til 1 uavhengig av konstitusjonelt arrangement. Dette begrunnes med at ”Institusjonelle hindringer” ikke vil være bindende i et regime hvor det ikke holdes valg. For land som holder valg blir det gitt et poeng for hver konstitusjonell vetospiller.

I presidentsystemer gis et poeng for president og et for hvert kammer i lovgivende forsamling. Dersom det er lukkede valglister og samme parti har flertall i lovgivende (eventuelt et av klammerne) og presidentembetet teller ikke dette som en begrensning for da antas det at presidenten har betydelig makt over lovgivende. For parlamentariske systemer gis et poeng for statsminister og antall partier i en eventuell koalisjon, inkludert statsministerens parti. For systemer med lukkede valglister gjelder samme regel som for presidentsystemer.

Hvorvidt en politisk beslutningstaker fungerer som en motvekt kan påvirkes av hvor like vetopunktene er i politiske preferanser. En vetospiller vil i større grad fungere som en motvekt til den utøvende makt dersom deres politiske preferanser er forskjellige. Det gis derfor tilleggs poeng for hver vetospiller som har en politisk orientering (målt på en høyre venstre skala) som ligger nærmere opposisjonen enn den utøvende makt. Max antall vetospillere som er kodet i et politisk system er 18.

3.4.4 Konstitusjonelle vetopunkter

Variablene ”Konstitusjonelle vetopunkter” (POLCON) er hentet fra Henisz (2000). Data er samlet inn for 234 land, i perioden 1960-2001. Variabelen er standardisert til å variere mellom 0 og 1, der høy verdi betyr høyt antall begrensninger, mens lav verdi betyr få begrensninger.

”Konstitusjonelle vetopunkter” forsøker, i likehet med ”Institusjonelle hindringer”, og etablerer antall vetopunkter i et politisk system. Men kontrollerer ikke for frie og rettferdige valg. For å identifisere antall uavhengige vetopunkter brukes Polity IV som kilde (Henisz 2000:22-23). Datasettet tar utgangspunkt i utøvende makt, lovgivende makt (øvre og nedre kammer) og domstol, som mulige vetopunkter. Vetopunktene er i utgangspunktet antatt å være uavhengig av hverandre. Dette modifierer imidlertid etter preferanse heterogenitet i form av partitilhørighet både mellom vetopunktene og innad.

3.5 Evaluering av de alternative indikatorene

Målet med å bruke alternative indikatorer på begrensninger på den utøvende makt var å adressere problemer knyttet til Polity-prosjektet. De nye indikatorene lider dessverre også under noen mangler. I dette avsnittet vil jeg diskutere disse og mulige konsekvenser.

Det første problemet som må adresseres er at ”Konstitusjonelle vetopunkter” bygger på Politys kodinger. Dette betyr at ”Konstitusjonelle vetopunkter” risikerer å lide under de samme problemene og dermed ikke egner seg som sammenlikningsgrunnlag. XCONST brukes for å identifisere antall vetopunkter i et politisk system. Med tanke på at XCONST er et svært aggregert mål, som i teorien koder begrensninger pålagt den utøvende makt av enhver ”begrensnings gruppe”, er det ikke sikkert at man kan trekke ukritiske konklusjoner om antall vetopunkter på bakgrunn av verdien en enhet har på denne variabelen. Dette problematisert for koding av en uavhengig domstol: ”...a sufficient but not necessary condition for this coding is the presence of an independent judiciary” (Henisz 2000:22). Spørsmålet er om er om ikke dette også gjelder for identifisering av lovgivende makt. Dersom alternative ”begrensnings grupper”, som ligger utenfor den tradisjonelle oppfatningen av konstitusjonell maktspredning, har tilstrekkelig påvirkning på kodingen i Polity, risikerer en enhet å bli tilskrevet institusjonelle egenskaper på ugyldig grunnlag. Politys kodebok kommer imidlertid med relativt eksplisitte henvisninger til lovgivende makt.

Det faktum at Henisz (2000) antar at institusjonene er avhengig av hverandre, fjerner en del av ”støyen” i Politys kodinger. Denne antakelse, om enn urealistisk, vil kunne unngå subjektive vurderinger knyttet til det relative maktforholdet mellom de ulike institusjonen. Variabelen er også supplert med data fra Derbyshire & Derbyshire (1996), og ulike utgaver av *Handbook of the World* og *The Statmen's Yearbook* (Henisz 2000:23). Slik at målet ikke alene hviler på Polity som kilde. Jeg vurderer det

---

derfor slik at variabelen i tilstrekkelig grad skiller seg fra Polity til å være egnet som alternativ kilde. Selv om dette selvsagt må tas hensyn til i sammenlikningen med Polity.

Et annet problem er at indikatorene ikke er samlet inn for det formål å teste effekten av begrensninger på den utøvende makt. ”Institusjonelle hindringer” koder automatisk en enhet med kun et vetopunkt hvis det ikke holdes valg. Dette er et problem fordi det er et poeng å teste begrensninger virkninger uavhengig av valg. Og fordi valg og begrensninger antas å kunne ha ulike effekt på borgerkrig. Det betyr også at man ikke fanger opp begrensede autokratier, det vil si regimer som kan ha begrensninger på den utøvende makt uten valg. Dette må ta hensyn til i tolkningen av resultatet av analysen.

Et av målene for innsamlingen av alternative indikatorer var å brukeobjektive mål. Variabelen ”Uavhengig sentralbanken” er subjektivt målet. Jeg anser ikke dette for å være et stort problem, fordi det foreligger en svært detaljert beskrivelse av kodekriterier, som sikrer en relativt høy reliabilitet og transparens på tross av at målene er subjektive.

En av de store fordelene med Polity-prosjektet er at det har data for mange enheter over en lang tidsperiode. Cukiermann (1992) og LaPorta m.fl. (2004) har data for få enheter og begrenset tidsperiode. Som vist i gjennomgangen ovenfor er det gjort grep for å maksimere informasjonen i disse datasettene. Likevel dekker de en betraktelig mindre antall enheter enn Polity. Jeg har likevel gjort en avveining der klare mål for få enheter er viktigere, enn uklare mål for mange enheter.

3.6 Kontroll - og samspillsvariable

For å kontrollere for spuriøseffekt er det blitt valgt kontrollvariable. Testing av Hypotese 2-4 forutsetter samspilledd og variabelen som inngår i disse vil bli gjort rede for i dette avsnittet.

3.6.1 Polity

En av analysene vil inkludere Politys regimevariabel og Politykvadrert, det til si et andre gradsledd av regimevariabelen til Polity IV (Marshall & Jagger 2005). Denne indeksen varierer mellom -10 og 10, hvor -10 er minst demokratisk og 10 er mest demokratisk. Datasettet dekker 162 land for 1800 til 2000.

3.6.2 Deltakelse

”Deltakelse” er Politys regimevariabelen uten XCONST, det vil si Polity-XCONST. Den er sammensatt av Politys variabler for rekruttering til den utøvende makt og politisk deltakelse. Den varierer mellom 3 og 13, hvor 3 er lukket rekruttering til utøvende makt og lav politisk deltakelse. Variabelen kan sees som et uttrykk for Dahls Polyarki-modell. For å svare på Hypotese 2 er denne variabelen tatt med i et samspillsledd. Men utelattes som kontrollvariabel, fordi valg og deltakelse ikke er tenkt å ha noen selvstendig effekt på borgerkrigsutbrudd.

3.6.3 Utviklingsnivå

Spedbarnsdødelighet er målt som andelen av barn som lever etter fødselen som dør før de er et år gamle. Variablene er en indikator på et lands utviklingsnivå og varierer mellom 2 og 264, hvor høy verdi indikerer lavt utviklingsnivå, mens lav verdi indikerer høyt utviklingsnivå. Denne indikatoren fanger et bredere aspekt ved utvikling, enn for eksempel inntektsnivå eller energi forbruk som utelukkende fokuserer på det økonomiske aspektet ved utvikling. Data er hentet fra *World Population Prospects og Demographic Yearbook* (Urdal 2005: 425).

Denne variabelen er også tatt inn i et samspillsledd med ”Begrensnings indeksen” for å teste Hypotese 3.

3.6.4 Etniske dominans

Etnisk dominans er en dummy variabelen hvor et land får verdien 1 dersom en etnisk gruppe utgjøre 45 til 90 % av den total populasjonen og 0 hvis ikke. Denne variabelen inngår samspill med "Begrensnings indeks" for å teste Hypotese 4. Den er derimot utelatt som kontroll variable da den ikke var signifikant for noen av modellen og reduserte antall enheter i analysen betraktelig. Data er tilgjengelig fra 1960 til 1995. Og er hentet fra Collier & Hoeffler (2000).

3.6.5 Nærhet til konflikt

Det er gjerne antatt at sannsynligheten for å oppleve en konflikt er høyere rett etter en konflikt, mens denne effekten avtar desto lenger det er siden forrige konflikt. Urdal (2005) bruker variabelen "Nærhet til konflikt" kontrollerer for dette forholdet. Variabelen tar verdien 1 til 0. Risikoen for konflikt er antatt å avta over tid eller følgende formel:

$$\exp\{-\text{antall fredsår}/X\}$$

Dette betyr at desto nærmere 0 en enhets verdi er desto lenger tid er gått siden sist konflikt, og desto 1 en desto kortere siden sist konflikt.

3.6.6 Total populasjon

Svært mange studier finner at land med en stor populasjon har høyere risiko for borgerkrigsutbrudd (Hegre 2008). Urdal henter sine data på populasjons størrelse fra FNs *Demographic Yearbook* og *Statistical Abstract of the World* (Reddy 1994: 426)⁸.

---

⁸ Som gjengitt i Urdal (2005:)

3.6.7 Dummyvariabler for manglende verdier

For å bøte på med problemer knyttet til indikatorer med få antall observasjoner er det inkludert dummyvariabler for manglende verdier, hvor enheter med manglende verdi kodes 1 og enheter med gyldig verdi kodes 0. Disse variablene kontrollerer også for om enheter med manglende verdi er systematisk relatert til avhengig variabel.

3.7 Metodologiske utfordringer og forsøk på å redusere dem

I min analyse møter jeg på utfordringer knyttet til for få observasjoner og for mange enheter. En modell med alle alternative begrensingsindikatorer, kontrollvariabler, og samspillsledd ville inneholdt 15 paramenter, jeg har derfor forsøkt å redusere antall parametere og øke antall observasjoner i analysen. Analysen har et rimelig antall observasjoner, men borgerkrigsutbrudd er et relativt sjeldent fenomen slik at det likevel er ønskelig å redusere antall parameter i modellen. Det er bitt tatt grep for å maksimere informasjonen tilgjengelig i de ulike datasettene og noen av dette er blitt redegjort for i operasjonaliseringen av de enkelte indikatorer i de foregående avsnittene.

Et av de store problemene ved bruk av flere dimensjonale mål er kolinearitet (Bollen 1981:651). Bruk av flere indikatorer for å måle ulike dimensjoner av samme underliggende begrep vil by på kolinearitetproblemer fordi det er ønskelig at de til en viss grad korrelerer seg i mellom. For å teste hypotesene mine bruker jeg også samspillsledd, hvilket øker problemer knyttet til kolinearitet (Skog 2004:304). En korrelasjonsmatrise for de alternative begrensingsindikatorer og kontrollvariablene (Vedlegg 2), viser at enkelte av variablene korrelerer høyt med hverandre. ”Konstitusjonelle vetopunkter” korrelerer 0,715 med ”Institusjonelle hindringer” og 0,726 med ”Deltakelse”. Og ”Institusjonelle hindringer” korrelerer 0,655 med ”Deltakelse”.

Det største problemet knyttet til for mange parameter, for få enheter og kolinearitet er at det kan føre til at standardfeilen blir større hvilket gjør det vanskeligere å påvise signifikante resultater.

Å teste hypotesene i hver sin modell isteden for å teste alle i en og samme hvilket også redusere antall parameter og eventuelle problemer med kolinearitet, spesielt i forhold til samspilledd. Det ble gjort en analyse med alle parametrene i en modell, for å se om dette hadde et signifikant utslag på resultatene det hadde det ikke.

Å fjerne variabler som viste seg å ikke være signifikant relatert til borgerkrigsutbrudd og som ikke var relevant for testing av hypotesen vil redusere antall paramenter i modellen og redusere standardfeilen. Urdals (2005) analyse inkluderer uavhengige variabler for å teste hypoteser relatert til hvordan politiske og miljømessige faktorer kan påvirke sannsynligheten for et konfliktutbrudd. Flere av disse viste seg å ikke være signifikant relatert til borgerkrigsutbrudd. Dette dreier seg om populasjonsvekts, populasjonstetthet og samspillet mellom disse. De blitt fjernet fra analysene. I tillegg ble variabelen for avhengighet fjernet, på grunn av svært høy standardfeil, og ingen teoretisk relevans. Det ble gjort en sammenlikning mellom analyser med alle variablene og de modifiserte utgavene, modifiseringa førte ikke til signifikante endringer i resultater

3.8 Indekskonstruksjon

En indeks vil kunne redusere både antall paramenter i analysen og reduserer problemer knyttet til kolinearitet. Dersom det man måler faktisk er endimensjonalt, er det lite poeng å skille de ulike indikatorene fra hverandre. Aggregering av data gjør det mulig å redusere antall paramenter i en regresjonsmodell, men dette kommer på bekostning av et informasjonstap. Man må vurdere alvorligheten av dette informasjonstapet. Målet med oppgaven er å bidra til bedre kunnskap om hvordan

konkrete institusjonelle løsninger kan påvirke sannsynligheten for borgerkrigsutbrudd. Dessaggregering av data er en viktig del av denne prosessen. Konstrueringen av en indeks kan kamuflere nettopp de nyansene jeg har satt meg som mål å få økt kunnskap om. I så hensende kan informasjonstapet være betydelig.

Metodologiske utfordringer i forbindelse med for få enheter og for mange variabler og kolinearitet, som vil kunne skape stor usikkerhet nyttet til resultatet og tolkningsproblemer, har imidlertid gjort en indekskonstruksjon nødvendig.

3.8.1 Faktoranalyse

Indeksen er blitt konstruert på grunnlag av to faktoranalyser og korrelasjonsmatriser. Det ble først gjennomført en faktoranalyse for å kartlegge faktorstrukturen, deretter en for å vurdere den indre validiteten til indekssettet som ble valgt på bakgrunn av den første analysen.

Faktorladningene for begge faktoranalysene er presentert i Tabell 2. På bakgrunn av faktoranalyse 1 ble ”Uavhengig sentralbank” og ”Konstitusjonell rigiditet” ekskludert fra indeksen. Begge har faktorladninger som ligger under 0,3 og dermed hva som vanligvis betraktes som empirisk relevant og ”Uavhengig sentralbank” har i tillegg motsatt fortegn av de andre variablene.

Fra et teoretisk perspektiv er det ingen grunn til å ekskludere disse indikatorene, de er tenkt å skulle representere samme underliggende begrep. Av metodologiske hensyn ble jeg likevel nødt til å ekskludere de, dette kan påvirke den begrepsmessige validiteten til indeksen. Et alternativ som ble vurdert var å konstruere tre indekser som skulle speile tre ulike dimensjoner av begrensings begrepet: et konstitusjonelt, et juridisk og et økonomisk. Det viste seg imidlertid at disse dimensjonene ikke korrelert tilstrekkelig internt til at det var hensynsmessig å slå de sammen.

3.8.2 Indeksen

Faktoranalyse 2 viser faktorstrukturen for indiaktorene som ble valgt til å inngå i indeksen på bakgrunn av Faktoranalyse 2. Alle de fire delindikatorene lader relativt høyt på faktoren (fra 0,47 til 0,7). Eigenvalues og fellesvarians utgjør 51.1 % og 36 % av faktorens totale varians. Et grovt, men veiledende mål er at minst 50 % av faktoren bør være fellesvarians. Dette betyr at indikatorsettet ikke oppfyller kravet. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) på 0,60 er derimot tilstrekkelig (Christophersen 2006).

Tabell 2: Faktoranalyse

<i>Indikatorer for begrensninger på den utøvende makt</i>	Faktoranalyse 1 Faktorladning	Faktoranalyse 2 Faktorladning
Konstitusjonelle vetopunkter	0,86	0,7
Utskiftningsrate for sentralbanksjefer	0,64	0,69
Institusjonelle hindringer	0,53	0,5
Uavhengig domstol	0,46	0,47
Konstitusjonell rigiditet	0,27	
Juridisk uavhengig sentralbank	-0,05	

På bakgrunn av dette ble det konstruert en likeveid additiv indeks av de fire delindikatorene: ”Institusjonelle hindringer”, ”Konstitusjonelle vetopunkter”, ”Utskiftningsrate for sentralbanksjefer” og ”Uavhengig domstol”, som alle er standardisert til å variere mellom 0 og 1.

3.8.3 Behandling av manglende verdi i indeksen

De alternative indikatorene varierer med tanke på både tidsspenn og geografisk dekning og dette fører til at et høyt antall enheter ikke har verdier på alle delindikatorene som reduserer antall observasjoner i analysen.

En måte å redusere antall enheten som mangler er å gi dem gjennomsnittsverdien for denne delindikatoren. Problemet med dette er at enkelte av variablene, som ”Utskiftningsraten for sentralbanksjefer” og ”Uavhengig sentralbank”, har en relativ overvekt av vestlige land. Dette betyr at gjennomsnittsverdien antakelig vil ligge over den faktiske verdien for de enhetene som mangler verdi. En sammenlikning av de bivariate korrelasjonen hvor enheten er blitt gitt gjennomsnittet viser et vist avvik.

Det kan også tenkes at manglende verdi er en opplysning i seg selv. Manglende verdi kan bety at det aktuelle landet, for eksempel, ikke har en nedtegnet e konstitusjon eller en sentralbanksjef. Manglende verdi blir i så tilfelle kan være et uttrykk for manglende begrensning. Enheten bør da kunne tildeles en lav verdi, og man kunne forsøkt å erstatte manglende verdi med 0. Cukierman (1992) og LaPorta m.fl. (2004) inkluderer kun 58 og 71 land i sine datasett. Hvilket for det første betyr at universet av land med sentralbanksjef og nedtegnet e konstitusjon er langt fra komplett og det er ikke sikkert at det er tilfeldig hvilke land som mangler verdi. Begge datasettene har en relativ overvekt av vestlige land, som av ulike grunner kan ha en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd. Å gi enheter med manglende verdi verdien 0, vil dermed kunne føre til lavere verdier enn den faktiske verdien. Sammenligningen av bivariate korrelasjoner for original variabelen og omkodingen viser et vist avvik.

Jeg valgte å gi enheter med manglende verdi ble tildelt gjennomsnittsverdien for de andre delindikatorene. Alle delindikatorene i indeksen er relativt høyt korrelert og har relativt høye faktorladninger, da er det ikke kontroversielt å anta at høy verdi på en delindikator vil gå sammen med høy verdi på en annen delindikator. Standardisering og tildeling av gjennomsnittet for de andre delindikatorene gjør imidlertid variablene mer like enn de i virkeligheten er. Indikatoren tillates å ha manglende verdi på to av fire indikatorer. Dette fører til flere ekstremverdier, enn en indeks hvor de tillattes å ha manglende verdi på kun en indikator. Jeg mister imidlertid 2/3 av observasjonen ved å kun tillate manglende verdi på en delindikator. Gitt at indikatorene empirisk korrelerer høyt med hverandre og at de teoretisk er antatt å måle samme underliggende dimensjonen av begrensninger, velger jeg å tillate manglende verdi på

---

to delindikatorene. Min analyse har et lavere antall ekstremverdier enn replikasjonen av Urdal (2005).

3.8.4 Intern validitet

Høy korrelasjon mellom delindikatorene i en indeks tolkes ofte som høy intern validitet. Lave korrelasjon mellom delindikatorer betyr at sannsynligheten for at en verdi på den aggregerte indeksen skal tilsvare verdien på en unik konfigurasjon på delindikatorene, er lavere. En følge av å konstruere en indeks er at samme verdi på aggregert nivå kan gis til enheter med ulike verdier på delindikatorene. Desto større avviket mellom aggregert og desaggregert data desto vanskeligere er det å gi en meningsfull tolkning av resultatene (Schedler 2006:37). Korrelasjonen mellom delindikatoren i indeksen, samt relativt høye faktorladninger tyder på akseptabel intern validitet

3.9 Bivariate korrelasjoner med Borgerkrigsutbrudd

Dersom vi har teorien A og bruker den empiriske konsekvensen B for å teste denne teorien og vi observerer A uten B, eller B uten A. Da trekkes ofte konklusjonene at A er falsk og må revurderes (Stinchcombe 1987:19). Dette trenger ikke alltid være tilfelle. Dersom vi har en veletablert hypoteser og det finnes gode teoretiske grunner til å anta et forhold mellom A og B, kan manglende på korrelasjon mellom A og B tolkes som at B og ikke A, er falsk. I dette tilfellet bør B revideres med utgangspunkt i det teoretiske konseptet A. Fravære av en forventet sammenheng kan med andre ord være en indikator på lav validitet (Adcock & Collier 2001).

Hovedanalysen vil ta opp denne problemstillingen ved å innføre et utvidet mål på begrensninger på den utøvende makt for å teste hypotesene som er fremsatt i teorikapitlet. Bivariate sammenhenger mellom avhengig variable og de ulike

indikatorerne kan likevel gi en nyttig pekepinn på hvor godt egnet de nye begrensningsindikatorer er til å teste sammenhengen mellom regimetype og demokrati. De bivariate sammenhengen mellom konfliktutbrudd og ulike begrensningsindikatorerne er presentert i Tabell 3. Første kolonne viser indikatorernes omfang, det vil si hvilke verdier de varierer mellom. Andre kolonne viser bivariateeffekten og standardfeilen, og kolonne tre viser antall enheter.

Tabell 3: Bivariate sammenhenger mellom Polity, XCONST, alternative begrensningsindikatorer og borgerkrigsutbrudd

	Omfang	B (St.feil)		N
Polity	-10,10	-0,029 (6,391)	**	9183
XCONST	1-7	-0,054 (2,399)	***	5875
Uavhengig sentralbank	0-1	-0,022 (0,133)		682
Konstitusjonell rigiditet	0-1	-0,029 (0,259)	**	9183
Begrensnings indeks	0-1	-0,064 (0,181)	***	4351
<i>Delindikatorer for Begrensnings indeks</i>				
Institusjonelle hindringer	0-1	-0,034 (0,097)	*	3774
Konstitusjonelle vetopunkter	0-1	-0,065 (0,217)	***	6459
Uavhengig domstol	0-1	-0,031 (0,392)		1820
Utskiftningsrate for sentralbanksjefer	0,1	-0,066 (0,155)	**	2195

*** p>0.001, **p>0.01, *p>0.05

XCONST har en større effekt enn Politys regimevariabelen på borgerkrig. Dette kan indiskere at begrensninger har en større effekt på risikoen for borgerkrig, enn en variable som også inkluderer andre demokratidimensjoner. Dette understøtter mitt argument om at begrensninger på utøvende makt er en nødvendig betingelse for at et regime kan forventes å være fredelige. ”Konstitusjonelle vetopunkter”, som er en ”ren” begrensnings variable, har den største effekt på borgerkrigsutbrudd, også større enn ”Institusjonelle hindringer” som kontrollerer for frie og rettferdige valg.

”Uavhengig sentralbank” og ”Uavhengig domstol” har ikke alene en signifikant effekt på borgerkrig. ”Konstitusjonell rigiditet” har like stor effekt på borgerkrigs som Politys totale indeks. ”Utskiftningsrate for sentralbanksjefer” har større effekt på borgerkrigsutbrudd, enn XCONST har.

Den foreløpige vurderingen viser at flere av de nye begrensingsindikatorerne har en effekt på borgerkrigsutbrudd. ”Begrensings indeks” har en større effekt en XCONST. Dette indikerer at de alternative indikatorerne kan være et nyttig bidrag til å teste hypoteser om forholdet mellom begrensninger og borgerkrigsutbrudd. De bivarierte effekten indiskere også at XCONST gir forventet resultat i forhold til det teoretiske argumentet.

3.10 Bivariate korrelasjoner mellom tidligere og alternative indisktorer på begresninger

Høy bivariat korrelasjon med andre indikatorer som forsøker å måle det samme underliggende begrepet oppfattes ofte som et tegn på høy ekstern validitet (Skog 2004, Christophersen 2007). Korrelasjonen mellom Politys regimevariabel, XCONST og de nye indikatorerne på begrensninger på utøvende makt er gjengitt i Tabell 4.

Tabell 4: Bivariate sammenhenger mellom alternative begrensings indikatorer, Polity og XCONST

	Polity B			XCONST B (St.feil			
	Omfang	(St.feil)	N	Omfang	)	N	
XCONST	1-7	0,908 (2,399)	*** 5875				
Begrensings indeks	0-1	0,758 (0,181)	*** 4351	0-1	0,753 (0,181)	*** 3846	
Uavhengig sentralbank	0-1	0,162 (0,133)	*** 682	0-1	0,158 (0,133)	*** 605	
Konstitusjonell rigiditet	0-1	0,471 (0,259)	*** 9183	0-1	0,480 (0,259)	*** 5875	
Institusjonelle hindringer	0-1	0,735 (0,097)	*** 3774	0-1	0,706 (0,097)	*** 3179	
Konstitusjonelle vetopunkter	0-1	0,819 (0,217)	*** 6459	0-1	0,834 (0,217)	*** 5423	
Uavhengig domstol	0-1	0,387 (0,392)	*** 1820	0-1	0,385 (0,392)	*** 1731	
Utskiftningsrate for sentralbanksjefer	0-1	0,296 (0,155)	*** 2195	0-1	0,363 (0,155)	*** 1782	

Alle de alternative indikatorene korrelerer signifikant med både Politys regimevariabelen og XCONST. Indikatorene for konstitusjonelle vetospillere korrelerer klart høyest med XCONST. Men også indikatorene for juridisk uavhengighet korrelerer høyt med XCONST. Indikatorene for uavhengig sentralbank derimot har en relativt lav korrelasjon med XCONST. Dette er ikke overraskende gitt at både konstitusjonelle vetospillere og juridisk uavhengighet inngår i Polity-prosjektets kodekriterier, mens økonomiske begrensninger ikke gjør det. ”Konstitusjonelle vetopunkter” bruker Polity som kilde og korrelerer naturlig nok høyt med Polity.

De alternative indikatorene korrelerer tilnærmet identisk med Politys regimevariabel og XCONST. Med unntak av ”Utskiftningsrate for sentralbanksjefer” som er noe høyere korrelert med XCONST, enn Polity. Dette samsvarer med hva Gleditsch & Ward (1997) finner om at XCONST utgjør en stor del av en enhets verdi på Politys regimevariabel.

Som tidligere nevnt blir høy korrelasjon med andre indikatorer som måler samme begrep er ofte et uttrykk for høy ekstern validitet. På den andre siden betyr høy korrelasjon med tidligere indekser at de nye indikatorene ikke tilfører mye ny informasjon (Adcock & Collier 2001). Spesielt uheldig er dette dersom man forsøker å belyse et nytt aspekt ved et begrep. Lav korrelasjon mellom tidligere indikatorer og indikatorene på begrensninger på den utøvende makts økonomiske frihet, kan derfor være positiv. Og tatt i betraktning at innsamling av data er tid og ressurskrevende er det viktig at alternative indikatorer kan tilføye ny informasjon. ”Uavhengig sentralbank” korrelerer relativt lav med de indikatorene, fra 0,021 til 0,124. ”Utskiftningsrate for sentralbanksjef” korrelerer imidlertid høyere med de andre indikatorene, fra 0,277 til 0,501.

3.11 Hva kan validitetevalueringen fortelle oss om Polity?

Jeg har framsatt en kritikk av Politys begrensningsdimensjon, XCONST, som går ut på at det er vanskelig å avgjøre reliabiliteten og validiteten til dette målet med utgangspunkt kodeboken. Jeg har derfor valgt å ta i bruk to metoder for validitetevaluering: bivariate sammenhenger med alternative indikatorer og bivariate sammenhenger med borgerkrigsutbrudd. Resultatene fra evalueringen gir ikke støtte til kritikken.

Hvis vi starter med de bivariate korrelasjonen med borgerkrigsutbrudd ser vi at XCONST både har forventet fortegn og har signifikant effekt på borgerkrigsutbrudd. XCONST har en høyere bivariatkorrelasjon med borgerkrigsutbrudd, enn de fleste delindikatorene, med unntak av ”Begrensnings indeksen” og ”Konstitusjonelle vetopunkter”. Dette er gode nyheter for XCONST. De bivariate sammenhengene med alternative mål på begrensninger bekrefter dette bildet. XCONST korrelerer signifikant med alle de alternative delindikatorene. Høyest er korrelasjonen med ”Konstitusjonelle vetopunkter”, ”Institusjonelle hindringer”, ”Uavhengig domstol”, ”Konstitusjonell rigiditet” og ”Begrensnings indeksen”. Dette kan tolkes som at en

stor del av XCONST måler maktspredning mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. XCONST korrelerer lavest med indikatorene for sentralbank uavhengighet. Dette er kanskje ikke så overraskende i den forstand at de indikatorene som korrelerer høyest med XCONST også inngår eksplisitt i kodekriteriene, mens indikatorene for sentralbank uavhengighet ikke gjør det. Dette er alt i alt gode nyheter for XCONST fordi det tyder på at den verken befinner seg på et problematisk aggregeringsnivå eller at overdreven bruk av skjønn i kodeprosessen har påvirket variabelen i stor grad.

XCONST ser heller ut til å være relativt smalt definert rundt klassisk maktspredning mellom utøvende, lovgivende og dømmende makt. Dette betyr at de såkalte ”begrensningsgruppene”, mest sannsynlig har relativ liten innflytelse på fastsettelse av verdier. Dette er i og for seg gode nyheter for Polity, men understreker også relevansen av å brukeindikatorer for alternative begrensninger på utøvende makt som ligger utenfor denne smale definisjonen av begrensninger. Jeg har i teorikapittelet argumentert for at også denne type begrensninger kan påvirke risikoen for borgerkrigsutbrudd.

---

4. Analyse og diskusjon

*“What Difference Does It Make to the Dead,
the Orphans, and the Homeless,
Whether the Mad Destruction Is Wrought
under the Name of Totalitarianism
or the Holy Name of Liberty and Democracy?”*
Mahatma Gandhi

Jeg har gjennomført to logistiske regresjonsanalyser: en med nye begrensingsindikatorer, Analyse I, og en med både Politys aggregerte regimevariable og alternative begrensingsindikatorer, Analyse II. Hypotesen vil testes i Analyse I, og Analyse II vil vise effekten av de alternative indikatorene når det kontrolleres for Politys regimevariabel.

Analysene bygger på en replikasjon av Urdal (2005) og replikasjonen er gjengitt i Vedlegg 1. Her presenteres resultatene av den modifiserte modellen, hvilket innebærer at kontrollvariabler som ikke var signifikante i Urdals analyse er blitt fjernet. Jeg bruker Urdals analyse som utgangspunkt, for så å inkludere de alternative indikatorene på begrensninger på den utøvende makt. Modell I-1 og Modell II-1 inkluderer variablene ”Begrensinger indeks”, ”Konstitusjonell rigiditet” og ”Uavhengig sentralbank” for å teste Hypotese 1. Modell I- 2 til 5 og Modell II-2 til 5, inkluderer i tillegg samspillsledd for å teste Hypotese 2 til 4. Begge analysene inkluderer Dummyvariabler for manglende verdier, men disse er ikke tatt med i tabellen dersom de viser seg å ikke være signifikante av hensyn til lesbarhet.

Resultatene fra analysene vil bli presentert og diskutert opp mot tidligere forskning. Jeg vil avslutte med en diskusjon av utelatte aspekter ved begrensninger på den utøvende makt og de politiske implikasjonene av resultatene.

4.1 Analyse I - alternative indikatorer på begresninger

Resultatene fra analysen med de alternative begrensingsindikatorerne er presentert i tabell 5.

Hypotese 1 stipulerer at land med begrensninger på den utøvende makt vil ha en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd. Jeg forventer med andre ord et negativt monotont forhold mellom begrensingsindikatorerne og risikoen for borgerkrigsutbrudd. Denne hypotesen er testet i Modell I-1. Når det kontrolleres for andre faktorer er ingen av de tre alternative begrensingsindikatorerne signifikante. I tillegg har "Uavhengig sentralbank" motsatt fortegn, enn for ventet. En uavhengig sentralbank øker risikoen for borgerkrigsutbrudd. De bivariate sammenhengene, presentert i metodekapittelet, viste at "Konstitusjonell rigiditet" og "Begrensnings indeksen" hadde en signifikant bivariateffekt på borgerkrigsutbrudd. At forholdet ikke er signifikant i den multivariate modellen kan skyldes tilstedeværelsen av kolinearitet. Standartfeilen til "Begrensnings indeksen" øker fra 0,184, i den bivariate tabellen, til -0,93 i Modell I-1. Og for "Konstitusjonell rigiditet" øker den fra 0,259 til 0,75 i Modell I-1.

Mer sannsynlig er det likevel at den bivariate sammenhengen var spuriøs, begrensninger på utøvende makt, slik de er operasjonalisert her, har ikke en signifikant effekt på borgerkrigsutbrudd når det kontrolleres for andre faktorer. Jeg finner med andre ord, ingen støtte for *Hypotese 1* i Analyse I.

Alle kontrollvariablene er sterkt signifikant over alle modellene i analysen. Spesielt viktig blant disse er mest sannsynlig spedbarnsdødelighet. Høye verdier for spedbarnsdødelighet indikerer et lavt utviklingsnivå, det betyr at land med høyt utviklingsnivå har en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd over alle modellene i analysen. Dette stemmer overens med tidligere forskning og er i så måte ikke spesielt overraskende. Som nevnt har flere anerkjente studier pekt på at effekten av politiske institusjoner ikke lenger er signifikant når det kontrolleres for inntektsnivå eller energiforbruk (Collier & Hoeffler 2004, Hegre & Nome 2008, Fearon & Laitin 2003).

Tabell 5: Analyse I

	Modell I-1	Modell I-2	Modell I-3	Modell I-4	Modell I-5
	B	B	B	B	B
	(st.feil)	(st.feil)	(st.fail)	(st.feil)	(st.feil)
Begrensnings indeks	-0,600 (-0,930)	8,047 * (3,477)	-1,013 (1,281)	-0,506 (0,942)	-1,381 (1,445)
Konstitusjonell revidering	-0,034 (0,750)	-0,515 (0,759)	-0,084 (0,757)	-0,118 (0,751)	-0,505 (0,916)
Uavhengig sentralbank	0,626 (2,468)	1,028 (2,722)	0,659 (2,479)	0,899 * (0,412)	0,535 (2,465)
Samspillsledd					
Begrensninger indeks *		-0,966 ** (0,362)			
Deltakelse					
Spedbarnsdødelighet *			0,006 (0,012)		
Begrensninger Indeks					
Spedbarnsdødelighet *				0,140 * (0,065)	
Uavhengig sentralbank					
Begrensninger indeks*					2,531 (1,740)
Etnisk dominans					
Kontrollvariabler					
Spedbarnsdødelighet	0,011 *** (0,002)	0,011 *** (0,003)	0,008 (0,005)	-0,040 (0,023)	0,009 (0,003)
Deltagelse		0,511 *** (0,171)			
Etnisk dominans					-1,005 0,713
Total Populasjon	0,283 *** (0,070)	0,328 *** (0,077)	0,280 *** (0,070)	0,297 *** (0,070)	0,265 *** (0,085)
Nærhet til konflikt	1,770 *** (0,393)	1,546 *** (0,438)	1,758 *** (0,394)	1,775 *** (0,392)	1,267 * (0,496)
Dummy variabler					
manglende verdi					
Konstitusjonell rigiditet	0,847 * (0,412)	0,538 (0,415)	0,821 * (0,413)	0,899 * (0,412)	0,488 (0,548)
Uavhengig sentralbank				-2,286 (1,364)	
Spedbarnsdødelighet*				0,051 * 0,023	
Uavhengig sentralbank					
Log Likelihood	774,90	661,62	774,68	769,67	558,49
Pesedo R	0,126	0,130	0,126	0,133	0,093
N	3818	3396	3818	3818	2489
Konstantledd	-7,827 *** (1,340)	-12,581 *** (2,132)	-7,607 *** (1,416)	-5,448 *** (1,634)	-6,799 *** (1,618)

***p<0.005 **p<0.01 *p<0.05

Resultatene indikerer at kontrollvariablene i større grad forklarer et lands risiko for borgerkrigsutbrudd, enn mine begrensingsvariabler. Dette tyder på at det er andre faktorer i samfunnet som bedre forklarer risikoen for borgerkrigsutbrudd, enn maktspredning innad i det politiske systemet. Dette betyr ikke nødvendigvis at maktspredning ikke er viktig for å hindre konflikt. Men det kan indikere at maktspredning i det politiske system ikke er den viktigste faktoren for å hindre borgerkrigsutbrudd. I rike land har for eksempel landets elite flere kilder til politisk innflytelse og makt, også utenfor det politiske system. Det kan godt være at denne maktbasen er viktigere for å hindre maktsentrering i et samfunn, enn maktspredning mellom parlamentsmedlemmer og regjeringsmedlemmer.

I *Hypotese 2* fremsetter jeg en forventning om at *begrensninger på den utøvende makt vil redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd i land som holder valg og har høy politisk deltakelse. Mens begrensninger kan øke risikoen for borgerkrigs i land som ikke holder valg og har lav politisk deltakelse.* Denne hypotesen testes med et samspillsledd mellom ”Begrensings indeks” og ”Deltakelse” i Modell I-4. Samspillsleddet er negativt og signifikant på 0,01 signifikansnivå.

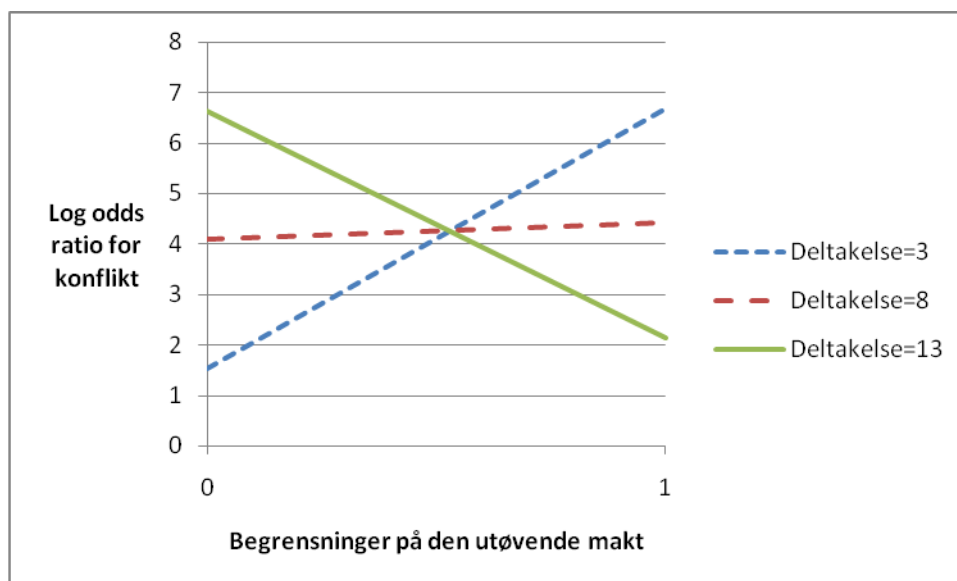
Tolkningen av samspillsledd er den samme for logistisk regresjonsanalyse som for lineær regresjonsanalyse så lenge effekten er målt på logit-skalaen og ikke på oddsskalaen eller som andeler (Skog 2004:414). Jeg har valgt å tolke mine samspillsledd ved hjelp av figurer basert på oddsratio for enkelte verdier på de to variablene som inngår i samspillsleddet, når alle andre variablene i analysen er 0. Logit-likningen kan skrives på følgende måte:

$$\text{Log odds ratio} = b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_1x_2$$

Siden jeg antar at alle andre variabler i analysen er 0 viser dette uttrykket log oddsraten relativt til referansetilfellet for de ulike verdiene for x_1 og x_2 .

Figur 1 viser forholdet mellom "Begrensings indeksen" og "Deltakelse". Figuren er regnet ut for verdiene 3, 8 og 13 for "Deltakelse", hvor 3 er minimumsverdi og 13 er maksimumsverdien. Og for ekstremverdiene 0 og 1 for "Begrensings indeks".

Figur 1: Samspill mellom begrensninger på utøvende makt og deltakelse

Figuren viser at blant land med få begrensninger på den utøvende makt, er det de med et høyt deltakelsesnivå som har den største risikoen for borgerkrigsutbrudd. Mens de med et lavt deltakernivå har en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd. Dette er i samsvar med mine forventninger og i samsvar med tidligere forskning. Strand (2006) finner at land med høy deltakelse, men få begrensninger på utøvende makt har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd. Mens oligarkier, det vil si regimer som har mange begrensninger på utøvende makt og begrenset deltakelse har en lavere risiko for borgerkrigsutbrudd. Det er også i samsvar med Fjelde (2008) som finner at autoritære regimer som åpner for politisk deltakelse har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd, enn autoritære regimer som ikke åpner for politisk deltakelse.

Figuren viser også at blant de landene som har mange begrensninger på den utøvende makt er det med de med høyt deltakernivå som har lavest risiko for borgerkrigsutbrudd. Dette er også i samsvar med mine forventninger og i samsvar med tidligere forskning. Gates m.fl. (2006) finner at det blant regimer med åpen rekruttering til utøvende myndighet er det de med høyt deltakernivå som er mest stabile og det med lavt deltakernivå som er mest ustabile. Jeg finner med andre ord støtte for *Hypotese 2* i Analyse I.

Begrensninger øker med andre ord risikoen for borgerkrigsutbrudd i land med lav deltakelse og reduserer risikoen for borgerkrigsutbrudd i land med høy deltakelse. Mens høy politisk deltakelse reduserer risikoen for borgerkrigsutbrudd i land med mange begrensninger på utøvende makt, så øker risikoen for borgerkrigsutbrudd i land med få begrensninger. Disse resultatene indikerer i bunn og grunn at valg og begrensninger på utøvende makt er gjensidig avhengig av hverandre for å redusere risikoen for konflikt i et land.

Som tidligere nevnt er det problematisk å bruke Politys deltakelsesdimensjon for å teste hypoteser med borgerkrigsutbrudd som avhengig variable. Jeg kan ikke utelukke at resultatene skyldes hvordan politisk deltakelse er kodet i Polity. At jeg finner det samme som Strand (2007) og Gates m.fl. (2006), som bruker et alternativt mål på deltakelse, styrker imidlertid troverdigheten til mine funn.

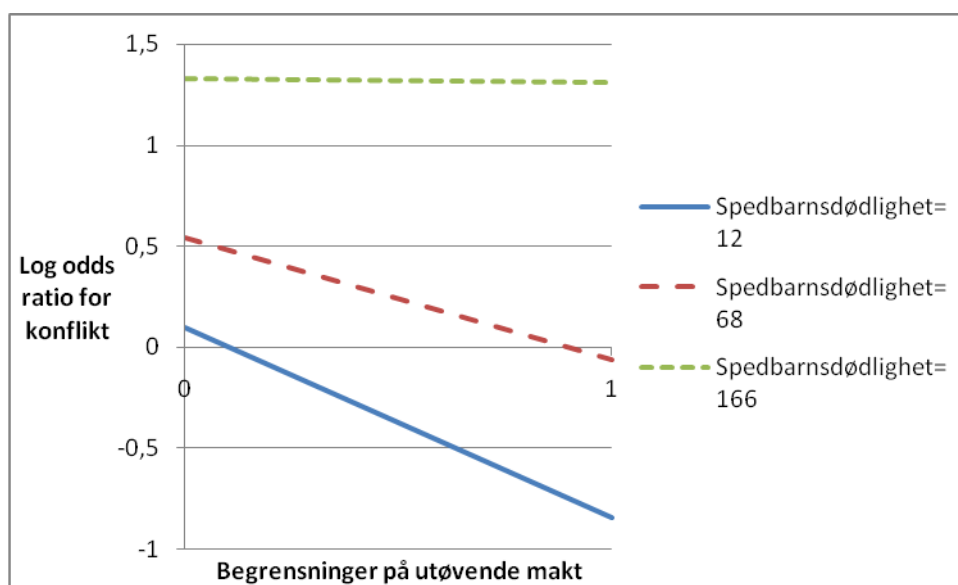
Disse studiene bruker Politys begrensnings variabel, XCONST. At resultatene fra analysen med alternative begrensninger indikatorer gir samme resultater som ved bruk av XCONST, kan være en ytterligere indikator på at XCONST er et relativt godt mål på begrensninger på den utøvende makt.

Hypotese 3 fremsetter en forventning om at *effekten av begrensninger kan være høyere i regimer som har lavt utviklingsnivå*. Dette er ikke umiddelbart forenelig med konvensjonelle forventninger til demokratiske institusjoners effekt i land med lavt utviklingsnivå. I tidligere studier har man argumentert for at effekten av demokratiske

institusjoner vil være mindre i fattige land fordi demokratiske institusjoner her møter større utfordringer. Argumentet mitt er at begrensninger på utøvende makt vil kunne ha en større effekt på risikoen på borgerkrigsutbrudd i fattige land, enn i rike land fordi verdien av de politiske posisjonene er relativt høyere i fattige land. Etableringen av begrensninger er med andre ord viktigere i fattige enn i rike land for å unngå borgerkrigsutbrudd.

I Modell I-2 er denne hypotesen testet med et samspillsledd mellom ”Spedbarnsdødelighet” og ”Begrensnings indeks”, som er illustrert i Figur 2. Figurene er regnet ut for ekstremverdiene 0 og 1 for ”Begrensnings indeks”. Og for 10, 50 og 90- persentilen for ”Spedbarnsdødelighet” som er henholdsvis 12, 68 og 166. Høye verdier av spedbarnsdødelighet indikerer et lavt utviklingsnivå slik at jeg forventer at effekten av begrensninger skal være størst for høye verdier av spedbarnsdødelighet.

Figur 2: Samspill mellom begrensninger og spedbarnsdødelighet

Figuren viser at resultatene fra analysen er tydelig i tråd med tidligere funn, hvor land med lavt utviklingsnivå har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd uavhengig av

antall begrensninger på utøvende makt. Antall begrensninger på utøvende makt har tilnærmet ingen innvirkning på risikoen for borgerkrigsutbrudd i land med lavt utviklingsnivå. Figuren indikerer heller det motsatte av min hypotese, hvor begrensninger på utøvende makt har en større påvirkning på risikoen for borgerkrigsutbrudd i land med middels til høyt utviklingsnivå. Alt i alt indikerer dette at begrensninger på utøvende makt har tilnærmet ingen effekt på risikoen for borgerkrigsutbrudd i fattige land, og jeg finner dermed ingen støtte for *Hypotese 3* i Analyse I.

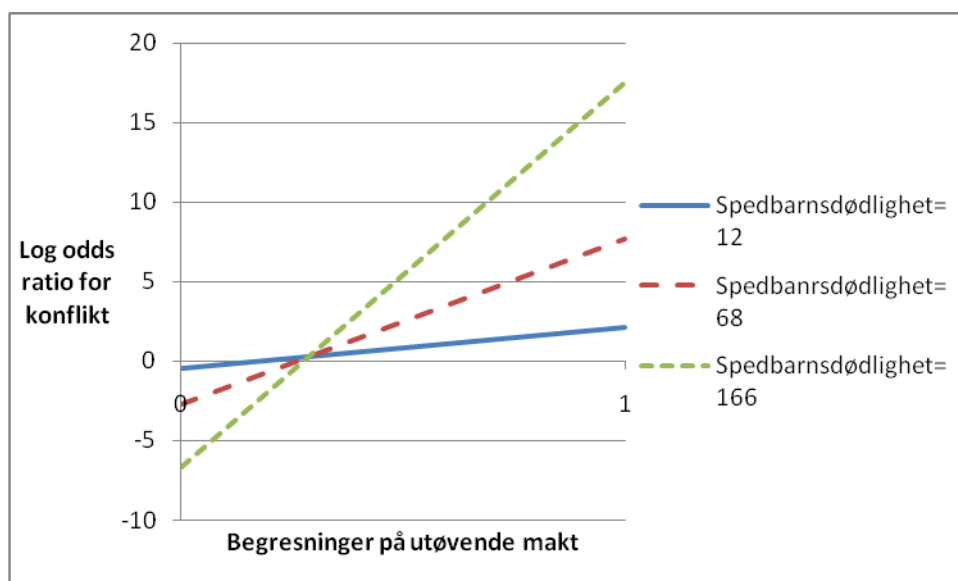
Figuren viser at resultatene ikke gir støtte til påstanden om at demokratiske institusjoner kan øke risikoen for borgerkrigsutbrudd under et vist utviklingsnivå (Hegre & Nome 2008, Collier & Rhoner 2008). Figuren viser at land med lavt utviklingsnivå og mange begrensninger på utøvende makt ikke har høyere risiko for borgerkrigsutbrudd enn land med lavt utviklingsnivå og få begrensninger på utøvende makt. Dette innebærer at fattige demokratier og fattige autokratier har samme risiko for borgerkrigsutbrudd.

Samspillet er imidlertid ikke signifikant. Dette samsvarer verken med mine forventninger, eller med tidligere forskning. Som diskutert i metodekapittelet er analysen preget av få antall enheter, hvilket kan gjøre det vanskeligere å påvise signifikante resultater. Og dette kan forklare at resultatet ikke er signifikant.

Det teoretiske argumentet indikerer at begrensninger også kan påvirker risikoen for borgerkrig ved å redusere den materielle verdien av politiske posisjoner, dersom den utøvende makts tilgang til statenes materielle ressurser begrenses. For å teste denne sammenhengen kan det være mer presis å se på begrensninger som er antatt å direkte redusere den materielle verdien av de politiske posisjonene. En uavhengig sentralbank kan fylle en slik rolle, ved for eksempel å begrense den utøvende makt lånemuligheter. *Hypotese 3* ble dermed også å teste med et samspillsledd mellom ”Spedbarnsdødelighet” og ”Uavhengig sentralbank”, i Modell I-3. Samspillet er

positivt og signifikant på 0,05 signifikans nivå. Samspillet er illustrert i Figur 3. Figuren er basert på ekstremverdiene 0 og 1 for ”Uavhengig sentralbank”. Og for 10, 50 og 90-prenstilene for spedbarnsdødelighet.

Figur 3: Samspill mellom uavhengig sentralbank og spedbarnsdødelighet

Figuren viser at en uavhengig sentralbank øker risikoen for borgerkrigsutbrudd, uavhengig av utviklingsnivå. Effekten er betraktelig sterkere i land med lavt utviklingsnivå, men har altså motsatt fortegn av forventet. Dette er i strid med mine forventninger og jeg finner ingen støtte for *Hypotese 3* i Modell I-4. Kolinearitet kan føre til motsatt fortegn, men som nevnt i metodekapittelet er ”Uavhengig sentralbank” den variabelen som korrelerer lavest med de andre indikatorene. Dette er dermed ikke årsaken til resultatet.

Det kan skyldes at den teoretiske antakelsen om at en uavhengig sentralbank kan redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd er feilaktig. En uavhengig sentralbank kan være et uttrykk for økonomisk liberalisering hvilket kan øke risikoen for konflikt spesielt i fattige land (Paris 2004).

Det kan skyldes at en uavhengig sentralbank ikke er en god indikator for begrensninger på den utøvende makts økonomiske frihet. Selv om en uavhengig sentralbank kan begrense den utøvende makts lånemuligheter, finnes det kanskje andre aspekter ved den utøvende makts økonomiske frihet som det er mer relevant å se på i forhold til et regimes risikoen for borgerkrigsutbrudd. Dette vil bli diskutert i mer detalj litt senere i dette kapitlet.

Det kan også skyldes at "Uavhengig sentralbank" enten eller ikke er en god indikator på en sentralbanks uavhengig. Som nevnt i metodekapittelet kan forholdet mellom hva som er stipulert i en banks charter og hva som er praksis avvike betraktelig. Det er ikke sikkert at en sentralbanks charter er en god kilde til informasjon om bankens grad av uavhengighet fra den utøvende makt, det kan være helt andre faktorer som avgjør om en sentralbank er uavhengig eller ikke."Uavhengig sentralbank" har den laveste bivariat korrelasjon med andre begrensningsindikatorer. Mens "Utskiftningsrate for sentralbanksjefer" som også er en indikator på en sentralbanks uavhengighet, er høyere korrelert med alternative begrensningsindikatorer. De to variablene er heller ikke signifikant korrelert med hverandre. Dette betyr enten at de måler ulike dimensjoner ved samme begrep eller at den ene indikatoren er mer representative for fenomenet man ønsker å studere enn den andre (Cukiermann 1991:392-93). Gitt at "Utskiftningsrate for sentralbanksjefer" også er høyere korrelert med borgerkrigsutbrudd hvilket i større grad står til forventningene, kan dette tyde på at "Uavhengig sentralbank" er en svak indikator for sentralbankuavhengighet. Forskjellen er imidlertid ikke stor.

Tidligere studier har vist at land med etnisk dominante grupper har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd. Jeg har argumentert for at begrensninger på den utøvende makt er spesielt viktig for å hindre at identitetspolitikk blir eneste tilgjengelige rekrutteringsmekanisme. Med en etnisk dominant gruppe er det ikke sikkert at andre etniske grupper kan stole på majoritetsstyre for å oppnå politisk makt. Og i frykt for eller som følge av, ekskludering og diskriminering heller tyr til voldelige virkemidler. *Hypotese 4* fremsetter en påstand om *at begrensninger på utøvende makt vil ha større*

---

effekt i land med etnisk dominante grupper. Denne hypotesen blir testet i Modell I-5 med et samspillsledd mellom ”Begrensnings indeks” og ”Etnisk dominans”. Jeg forventer at begrensninger på utøvende makt skal ha en større effekt på risikoen for borgerkrigsutbrudd i land som har en etnisk dominant gruppe, det vil si høy verdi. Og at effekten av en etnisk dominant gruppe på risikoen for borgerkrigsutbrudd, skal være større når begrensninger har lav verdi. En figur som ble regnet ut for de to variablenes ekstremverdier viser at land med en etnisk dominant gruppe har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd, enn land som ikke har en etnisk gruppe. Samspillet er ikke signifikant med $p=0,159$. Jeg finner dermed ingen støtte for *Hypotese 4* i Analyse I.

4.1.1 Dummy variabler for manglende verdier

Det ble inkludert dummyvariabler for manglende verdier på de ulike begrensningsindikatorerne for å redusere problemet med høyt antall manglende verdier i analyse. Dummyvariablene kontrollerer også for om enheter med manglende verdi er systematisk relatert til avhengig variabel.

Dummy variabelen for manglende verdi for konstitusjonell rigiditet er signifikant for Modell I-1 til 3. Dette betyr at enheter med manglende verdi på ”Konstitusjonell rigiditet” har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd enn enheter med verdi, uavhengig av om enheten med gyldig verdi er kodet med lav eller høy verdi.

Dette kan skyldes måte variablene er operasjonalisert på og kildene som er blitt brukt. Denne variabelen er sammensatt av to indikatorer på konstitusjonell rigiditet. Det første er grad av juridisk overprøvingsrett. På denne indeksen tildeles det verdi for ingen overprøvingsrett, slik at manglende verdi mest sannsynlig ikke er et uttrykk for manglende overprøvingsrett.

Den andre indikatoren er antall begrensninger på mulighetene den utøvende makt har til å endring en grunnlov. Land som ikke har noen begrensninger på grunnlovsendringer, vil bli kodet med manglende verdi på denne indeksen fordi det

gis et poeng for hver begrensning på endringsmulighetene. Dette kan gir støtte til antakelsen som ble redegjort for i metodekapittelet om at manglende verdi kan være et uttrykk for manglende begrensninger. Hvis dette er tilfellet har ingen begrensninger på grunnlovsendringer, en relativt høy og signifikant effekt på et land risiko for borgerkrigsutbrudd.

Land som er uten en nedtegnet konstitusjonen vil også få manglende verdi på indeksen. Nå er det kun er Storbritannia og Israel, som formelt ikke har adoptert en nedtegnet konstitusjon (Przerworski 1991:35). Dermed vil dette mest sannsynlig ikke være årsaken.

At denne variabelen er signifikant kan også være et uttrykk for at det er vanskeligere å innhete informasjon i land som, av ulike grunner, opplever borgerkrig. Fordi situasjonen i seg selv er et hinder for datainnsamling. ”Konstitusjonell rigiditet” har kun data for 71 land, med en relativ overvekt av vestlige land. Sammenhengen kan dermed skyldes at data mangler for den gruppen land som oftest opplever borgerkrigsutbrudd.

Det samme resonnementet gjelder for det signifikante samspillsleddet mellom ”Spedbarnsdødelighet” og dummy variabelen for manglende verdi på ” Uavhengig sentralbank”. Denne variabelen har data for 68 land, med en relativ overvekt av vestlige land. I tillegg er informasjon utelukkende hentet fra en sentralbanks charter. Dette innebærer for det første at et land må ha en sentralbank for å bli tildelt gyldig verdi. For det andre må sentralbanken ha en nedtegnet charter. Begge disse karaktertrekkene kan klassifisere som begrensninger på den utøvende makt. En regjering i et land med en sentralbank, møter flere begrensninger enn en regjering i et land uten sentralbank, uavhengig av sentralbankens grad av juridisk uavhengighet.

4.2 Analyse II- Polity og alternative indikatorer begrensninger

Analyse II er identisk med Analyse I, med unntak av inkludering av Polity's regimevariabel, Polity kvadrert og en dummy variable for manglende verdi på regimevariabelen. Resultatene er gjengitt i Tabell 6.

Analyse II viser effekten av de alternative begrensningsindikatorerne når det kontrolleres for Polity's regimevariable. Politykvadrert er signifikant over alle modellene i analysen og forklarer dermed mer av et lands risiko for borgerkrigsutbrudd enn de alternative indikatorerne. I beste fall ville de alternative indikatorerne forklart mer av et land risiko for borgerkrigsutbrudd enn Polity's regimevariabel. Dette var imidlertid lite trolig som følge av resultatene fra validitetsevalueringen i metodekapittelet. Der så vi at korrelasjonen mellom XCONST og de alternative indikatorerne faktisk var relativt høy. Og XCONST utgjør den viktigste dimensjonen i fastsettelse av verdi på regimevariabelen (Gleditsch & Ward 1997). Dette gir oss verdifull informasjon om hva Polity's regimevariabel faktisk måler, men det betyr også at de alternative indikatorerne tilfører analysen lite forklaringskraft.

Tabell 6: Analyse II

	Modell II-1		Modell II-2		Modell II-3		Modell II-4		Modell II-5	
	B		B		B		B		B	
	(st.feil)		(st.feil)		(st.feil)		(st.feil)		(st.feil)	
Begrensnings indeks	-1,150		3,852		-1,167		-1,262		-1,673	
	1,182		4,146		1,594		1,202		1,685	
Konstitusjonell rigiditet	-0,423		-0,854		-0,426		-0,577		-0,866	
	0,777		0,786		0,791		0,781		0,972	
Uavhengig sentralbank	1,282		1,741		1,283		-7,671		1,004	
	2,697		2,822		2,698		5,026		2,657	
Polity	0,041		0,017		0,041		0,049		0,027	
	0,025		0,034		0,025		0,025		0,029	
Politykvadrert	-0,017	***	-0,015	***	-0,017	***	-0,018	***	-0,013	*
	0,004		0,005		0,005		0,005		0,005	
Samspillsledd										
Deltakelse*			-0,501							
Begrensnings indeks			0,423							
Spedbarnsdødelighet*					0,000					
Begrensnings indeks					0,014					
Spedbarnsdødelighet*							0,163	*		
Uavhengig sentralbank							0,070			
Etnisk dominans*									2,398	
Begrensnings indeks									1,850	
Kontrollvariabler										
Spedbarnsdødelighet	0,012	***	0,012	***	0,012	*	-0,048		0,010	***
	0,002		0,003		0,006		0,025		0,003	
Deltagelse			0,319							
			0,203							
Etnisk dominans									-0,937	
									0,753	
Total Populasjon	0,273	***	0,304	***	0,273	***	0,288	***	0,256	***
	0,071		0,077		0,071		0,072		0,086	
Nærhet til konflikt	1,467	***	1,353	***	1,467	***	1,455	***	1,015	*
	0,403		0,447		0,404		0,403		0,509	
Manglende verdi dummy variabler										
Spedbarnsdødelighet*							0,061	*		
Uavhengig sentralbank							0,025			
Uavhengig sentralbank							-2,670			
							1,472			
Log Likelihood	757,80		653,24		757,80		751,46		551,08	
Pesedo R	0,147		0,142		0,147		0,155		0,107	
N	3818		3396		3818		3818		2489	
Konstantledd	-6,544	***	-9,897	***	-6,535	***	-3,404		-5,743	***
	1,437		2,523		1,530		1,813		1,722	

***p>0.005 ** p>0.01 * P>0.5

At Polity forklarer mer enn mine begrensingsvariabler kan skyldes en rekke ting. For det først inkluderer den deltakelse og er kvadrert, hvilket fanger opp samspillet mellom deltakelse og begrensninger. Polity fanger noen aspekter ved regimetype som mine indikatorer ikke fanger og som er viktig for å forklare risikoen for borgerkrigsutbrudd. Hvilke aspekter det er snakk om er derimot vanskelig å avgjøre. En mulighet er imidlertid at den høye korrelasjonen med indikatorer for klassisk maktspredning ikke gir et komplett bilde av hvilke begrensninger på utøvende makt Polity fanger opp. XCONST er den dimensjonen som i størst grad avgjør verdien på regimevariabelen, slik at dette ikke er en urimelig mulighet. Tilstedeværelsen av alternative ”begrensingsgrupper” er en mulig forklaring på det i XCONST som ikke er klassisk maktspredning. Det kan være at disse begrensningsgruppene er viktigere for å forklare forholdet mellom regimetype og borgerkrigs, enn de indikatorene jeg har valgt i forsøk på å utvide vår forståelse av som kan begrense den utøvende makt. Dette vil bli diskutert mer inngående litt senere i kapitlet.

4.3 Sammenlikning av Analyse I og Analyse II

Ved å bruke en aggregert operasjonalisering av regimer blir kategorien semi-demokratier et mylder av ulike regimetyper hvor er en høy risiko for borgerkrigsutbrudd er det eneste man egentlig vet at disse regimene har tilfelles. Man kan ikke avgjøre hvilke kombinasjoner av verdier på de ulike dimensjonene som fører til økt risiko for borgerkrigsutbrudd, eller om det er selve kombinasjon som er forklaringen på den høye risikoen. Når man har lite informasjon om spesifikk institusjonelle fellestrekk, utover det faktum at de ikke er demokratier eller autokratier, kan det bli vanskelig å forklare hva ved disse regimene som gjøre de mer utsatte for borgerkrigsutbrudd. Ved å bruke en mer presis operasjonalisering, slik jeg har gjort, har man i større grad mulighet til å avgjøre om de teoretiske tolkningene samsvarer med de empiriske funnene.

Samspillet mellom ”Deltakelse” og ”Begrensnings indeks” forteller oss at land som kombinerer høy og lav verdi eller lav og høy verdi på deltagelse og begrensninger har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd. Hvis vi skal sammenlikne dette med Polity er autokratiske regimer land som har en lav verdi på alle Politys tre dimensjoner og vil mest sannsynlig befinne seg i nederste venstre hjørne i Figur 1, mens demokratier vil befinne seg i nederst høyre hjørne. Figuren viser at demokratier og autokratier har en lav risiko for borgerkrigsutbrudd. Semi-demokratier er regimer som kombinerer demokratiske og autokratiske karaktertrekk langs Politys tre dimensjoner og vil kunne mangle enten begrensninger på utøvende makt eller muligheter for politisk deltagelse. Semi-demokratier vil dermed kunne være regimer i øverste høyre eller venstre hjørne av Figur 1. Dette betyr at mine resultater samsvarer med funnet om et omvendt u-kurveforhold mellom regimetype og risikoen for borgerkrigsutbrudd.

Dette samsvarer med tidligere tolkninger i den forstand at jeg har argumentert for at begrensninger uten deltagelse og deltagelse uten begrensninger fører til at fredelige alternativer for konfliktløsning ikke nødvendigvis forblir effektive eller sikring av en mer rettferdig fordelig. Men semi-demokratier kan også ha middels verdi langs Politys tre demokrati dimensjoner, det vil si litt deltagelse og litt begrensninger. Bruken av disaggregerte operasjonaliseringer gjør det mulig å presisere om det er kombinasjonen av høye og lave verdier langs de to dimensjonene som gjøre et regime mer utsatt for borgerkrigsutbrudd. Resultatene i Analyse I indikerer at semi-demokratier med middels verdi på de to dimensjonene har en høyere risiko for borgerkrigsutbrudd, men ikke like høy som land med en kombinasjon av høy og lav verdi for deltagelse og begrensninger har en høyere risiko. Dette tyder på at det er visse kombinasjoner av verdier som er viktigst og ikke bare kombinasjon i seg selv. Dette gir støtte til argumentet framsatt i teorikapittelet som kritiserer antakelsen om at alle semi-demokratier har samme risiko for borgerkrigsutbrudd. Resultatene i Analyse II indikerer at Polity kvadrer fanger opp andre aspekter ved regimene med middels verdi som gir dem høyere risiko for borgerkrigsutbrudd.

Det er vanskelig å avgjøre hvilke aspekter det kan være snakk om. Jeg har tidligere i kapittelet vært inne på at Polity kan fange opp viktige aspekter ved begrensninger på utøvende makt som de alternative indikatorene ikke fanger opp. Men det kan også dreie seg om andre viktige institusjonelle karaktertrekk.

Resultatene fra Analyse I og Analyse II viser at, på tross av at jeg har argumenter for at det var gode grunner til å tro at de alternative begrensningsindikatorene var mer eksplisitt og har en høyere grad av reliabilitet enn Polity, så forklarer de alternative indikatorene mindre av et lands risiko for borgerkrigsutbrudd, enn Polity kvadrert.

Et annet viktig poeng er at utviklingsnivå er signifikant over alle modellene i begge analysene. I Analyse I forblir ikke de alternative indikatorene signifikante når det kontrolleres for utviklingsnivå, hvilket tyder på at det er andre faktorer i et samfunn enn de begrensningen som er brukt her som forklarer et lands risiko for borgerkrigsutbrudd. Polity kvadrert forblir derimot signifikant når det kontrolleres for utviklingsnivå. Dette indikerer at politiske institusjoner teller for et land risiko for borgerkrigsutbrudd.

4.4 Hvordan begrense den utøvende makt

Et av hovedproblemene i denne oppgaven har vært mangelen på reliable og valide data, for begrensninger på den utøvende makt. Det er blitt forsøkt å bøte på dette ved å bruke alternative data. Fordi innsamlingen av alternative data også har hatt som mål å evaluere tidligere indikatorer, har de nye indikatorene i stor grad målt de samme dimensjonene av begrensninger på den utøvende makt, som tidligere mål. De fleste indikatorene er ulike mål på klassisk makt spredning mellom lovgivende utøvende og dømmende makt. De nye indikatorene har tilført nyttig informasjon fordi de har kunnet fungere som en validitetstest av tidligere mål. Substansielt derimot er informasjonstilskuddet noe mer begrenset. Fordi XCONST faktisk viste seg å være mer snevert definert enn man kunne få inntrykk av kan det være vil innsamling av indikatorer som har som mål å utvide begrensningsbegrepet være av større nytte.

viktig poeng er at tradisjonell maktspredning i seg selv, kanskje ikke er tilstrekkelig for å sikre delegeringskjeden fra velger til representant. Et parlament kan begrense den utøvende makt, men delegering av makt fra velger til parlamentsmedlem er også en delegeringskjede som må sikres (Hegre 2008:49). Det er derfor ikke tilstrekkelig å begrense den utøvende, den lovgivende må også begrensnings. Det kan derfor være nødvendig å utvide begrensingsbegrepet, til også å favne ”begrensingsgrupper” utenfor den tradisjonelle maktspredningen. Jeg vil gjøre rede for noen mulige begrensingsgrupper i de neste avsnittene.

4.4.1 Den økonomiske dimensjonen

En uavhengig sentralbank er en begrensning på den utøvende makts økonomiske frihet ved at den kan begrense den utøvende makts lånemuligheter. Det er blitt påpekt at det er flere ting som kan tyde på at denne indikatoren ikke er tilfredsstillende. Manglende resultater betyr dermed ikke at man trenger å oppgi argumentet om at begrensninger på den utøvende makts økonomiske frihet kan redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd. Det kan også være andre aspekter ved begrensninger på den utøvende makts økonomiske frihet, som er viktigere for å redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd enn en uavhengig sentralbank. Man kan tenke seg at gjennomsiktighet i offentlige forbruk og krav om at offentlige prosjekter settes ut på anbud, kan begrense den utøvende makts økonomiske frihet (Hegre 2008:49). Gjennomsiktighet kan legge begrensninger på hva den sittende regjeringen kan tillate seg av forbruk, og kan gjøre det vanskeligere å frigjøre ressurser til illegitim bruk som kjøpe av stemmer og korrupsjon. En uavhengig riksrevisjon har for eksempel mulighet og kunnskap til å evaluere statsbudsjettet og myndighetene økonomiske forbruk.

4.4.2 Overvåkningsmekanismer

Gjennomsiktighet i offentlig forbruk og budsjettforhandlinger er eksempler på ex post overvåkningsmekanismer. Indikatorer for overvåkning, er generelt underrepresentert i datamaterialet på begrensninger på den utøvende makt. Overvåkningsmekanismer kan

---

ta mange former, mest aktuelt her er bruken av en tredjepart for å innhente informasjon om agenten, på vegne av prinsipalen (Kiewiet & McCubbins 1991:31-33).

En uavhengig valgkommissjon kan ha funksjon som en overvåkningsmekanisme. Case studier har vist at en uavhengig valgkommissjon kan begrense den utøvende makt ved å redusere muligheten få å gjennomføre omfattende valgjuks. Tilstedeværelsen av en uavhengig valgkommissjon styrker dermed troverdigheten til valgresultatene (Makara m.fl. 2007). Overvåkningsmekanismer kan styrke ex ante kontrollmekanismer, ved å tilby mer informasjon om representanters til velgerne.

4.4.3 Den fjerde statsmakt

Det er ikke sikkert at indikatorene i denne analysen har fokusert på de viktigste begrensningene. Media er i veletablerte demokratier blitt kalt den fjerde statsmakt fordi den frie presse har en viktig funksjon som vaktbikkje ved å sikre informasjonensstrøm til velgerne, slik at de kan ta velinformerte valg i neste omgang. Dette gir den frie presse en viktig rolle for i å sikre politikeres ansvarlighet ovenfor velgerne og på denne måten legge bånd på en regjering som ønsker å bli gjenvalgt. Dette betyr at en fri presse både kan ha en ex post effekt ved å kontrollere hva regjeringen gjør mellom valg og styrke effekten av ex ante kontroll ved å frigi informasjon til velgerne som gjør det lettere å skille gode og dårlige agenter i neste runde.

Et eksempel som understreker dette poenget er Peru under styre av Alberto Fujimori. Regimet var tydelig korrupt, og dette ble grundig dokumentert internt. Dette gir en unik innsikt i hvordan et korrupt regime prioriterer. Fujimori regimet gjorde et forsøk på å systematisk undergrave begrensninger på dets makt. Og det som ble viet mest ressurser, var ikke parlamentsmedlemmer, men kjøp av media. Fujimori skaffet seg kontroll over alle TV stasjoner, med uttak av en lokal stasjon. Dette ente også med å bli regimets fall, da stasjonen kunne avsløre Fujimoris forsøk på å bestikke en dommer (Collier 2008:147-49).

4.5 Praktiske implikasjonene av analyse resultatene

I hvilken grad og under hvilke betingelser konkrete politiske institusjoner kan påvirke risikoen for borgerkrigsutbrudd, vil kunne ha konsekvenser for valg av fredsbevaringsstrategien til internasjonale organisasjoner. Det signifikante samspillet mellom deltakelse og Begrensnings indeks tyder på at valg og begrensninger på utøvende makt er gjensidig avhengig av hverandre for å kunne redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd. Dette innebærer at avholdelsen av valg uten å sørge for begrensninger på utøvende makt ikke vil redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd i et land. Dette er av relativt stor praktisk betydning i og med at internasjonale organisasjoner som FN, ofte presser på for gjennomføringen av valg i konflikt rammede land, uten sørlig tanke for omfattende utbygging av begrensninger på utøvende makt (Pairs 2004).

Fokuset på gjennomføringen av valg i praktisk politikk er lett å forstå. Valg er betraktelig lettere å gjennomføre og gjøre seg godt på TV skjermen. Begrensninger på den utøvende makt vil ofte være betraktelig vanskelig å etablere. Hvilket betyr at demokratiserende stater nesten alltid vil måtte gå igjennom en fase hvor valgte ledere er relativt ubegrenset (Collier 2007:147). Spørsmålet er om dette faktisk er en fase eller om det blir et permanent trekk vel et lands politiske system.

Stand (2007) argumenterer for at begrensninger på utøvende makt må komme før valg, fordi det er lite som tyder på at de vil komme på plass etter at valg innføres. Det er blitt argumenter for at begrensninger på utøvende makt er avgjørende for å sikre ansvarlighet ovenfor velgerne og repetitive valg. Dersom sittende regjering ikke trenger bekymre seg for et valgnederlag i nest runde, vil de ha alt å tape på innføring av begrensninger. De vil heller ha insentiver til å undergrave de begrensningene som måtte foreligge. Det samme problemet vil man imidlertid møte på i autokratiske stater. Makthavere vil ikke ha interesse i endring. Man er dermed overlatt til press

utenfra (Carother 200X) eller alternative eliter som kan tjene på demokratisering (Prazerworski 1991), for etableringen av begrensninger.

Lindberg (2006:17) argumenter på den andre siden for at valg er en selvforsterkende mekanisme. Det vil si at arrangeringa av valg, uavhengig av kvalitet, vil føre til avholdelse av flere valg med høyere kvalitet. Han argumenterer derfor for å fremme valg uavhengig av dets kostnader (Lindberg 2006:20). At valg kan ha en selvforsterkende effekt ligger også i Strand (2006) sitt argument. Desto flere valg som har blitt holdt, desto lettere blir det å knytte troverdighet til avholdelsen av neste valg igjen. Lindbergs (2006) argument forteller oss lite om når valg er repetitive og når de ikke er det.

Noen begrensninger på utøvende makt tar lenger tid å etablere enn andre. For eksempel kan etableringen av en uavhengig statsadministrasjon og en uavhengig domstol kreve mye ressurser og tid for å konsolidere. Mens for eksempel en uavhengig riksrevisjon kan kreve mindre tid og ressurser. Innføringen av begrensninger som krever mindre grad av institusjonalisering kan redusere fasen nye demokratier må gjennom med ubegrensede valgte leder. Og i så måte kan overvåkningsmekanismer være et viktig bidrag til å lette overgangen til demokrati. Dette kan være ekstra viktig også fordi det reduserer muligheten til å bestikke andre forsøk på å begrense den utøvende makt, som for eksempel gjennom en fri presse og parlamentsmedlemmer. Og kan derfor være verdt å se nærmere på.

5. Konklusjon

However beautiful the strategy, you should occasionally look at the results.”

Winston Churchill

”Kan begrensninger på den utøvende makt reduserer risikoen for borgerkrigsutbrudd i et land?”, var spørsmålet som ble stilt i innledningen av denne oppgaven. Jeg har argumentert for at det er gode teoretiske grunner til å tro at svaret på dette spørsmålet er ja. Jeg har også argumentert for at det har vært nødvendig å ta i bruk alternative indikatorer på begrensninger på utøvende makt for å kunne gi et tilfredsstillende svar.

Den mest brukte indikatoren på begrensninger på den utøvende makt i forskningslitteraturen i dag er Polity-prosjektet begrensningsdimensjon: XCONST. Å bruke alternative indikatorer på begrensninger var nødvendig fordi det var grunn til å sette spørsmålstegn ved validiteten og reliabiliteten til denne indikatoren.

Hovedkritikken som ble rettet mot XCONST var at den befant seg på et problematisk aggregeringsnivå og at det var fare for upresise målinger som følge av overdreven bruk skjønn i kodeprosessen. Resultatene fra validitetsevalueringen gir derimot ikke særlig støtte til denne kritikken. De bivariateffektene med alternative indikatorer og borgerkrigsutbrudd indikerte heller at XCONST er relativt smalt definert rundt klassisk maktspredning mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. Denne evalueringen betyr at vi sitter igjen med en mer presis forståelse hva XCONST faktisk måler.

I teorikapittelet argumenterte jeg for at politisk deltakelse og begrensninger på utøvende makt er gjensidig avhengig av hverandre for at fredelige alternativer for konfliktløsning skal forbli åpne for flestparten av befolkningen, og dermed kunne redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd. Og at autokratiske regimer er avhengig av et maktmonopol for å kunne hindre voldelig opprør. Jeg finner at blant land med få begrensninger på utøvende makt, innebærer innføring av politisk deltakelse en økt

---

risiko for borgerkrigsutbrudd. Mens i land med høy deltakelse vil innføring av begrensninger på utøvende makt redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd. Resultatene fra analysene bekrefter det omvendte u-kurveforholdet som har stått sentralt i borgerkrigslitteraturen de senere årene, ved å bruke de alternative indikatorene. Og har vist at tidligere tolkninger av dette funnet er rimelige også for en mer presis og differensiert operasjonalisering av begrensninger på den utøvende makt.

I flere tidligere studier er det blitt antatt at alle regimetyper som faller innunder merkelappen semi-demokratier har tilnærmet lik sannsynlighet for borgerkrigsutbrudd. Jeg har argumenter for at dette ikke nødvendigvis er en rimelig antakelse. Kritikken får delvis støtte i Analyse I som indikerer at en viss kombinasjon langs de to dimensjonene gjør et regime mer utsatt for borgerkrigsutbrudd enn andre regimer. Slik at regimer som kombinerer høye og lave verdier på de to dimensjonene er en spesielt utsatt kategori. Resultatene fra Analyse II viser at Politykvadrert fanger noen aspekter ved regimetype som gjør at dette samspillet ikke lenger er signifikant. Hvilke aspekter det er snakk om er vanskelig å avgjøre. Jeg har argumentert for at det kan være begrensninger på utøvende makt som de alternative indikatorene ikke fanger opp og som er viktige for et lands risiko for borgerkrigsutbrudd.

Resultatene fra analysene viser også at de alternative begrensningsindikatorene forklarer mindre av et land risiko for borgerkrigsutbrudd enn utviklingsnivå. Dette er i samsvar med tidligere forskning hvor flere studier finner at effekten av politiske institusjoner på risikoen for borgekrigsutbrudd ikke holder etter at det kontrolleres for utviklingsnivå. Og tyder på at det er andre faktorer ved et samfunn som i større grad avgjør et lands risiko for borgerkrigsutbrudd. Jeg finner ikke noe signifikant samspill mellom begrensninger på utøvende makt og konfliktutbrudd, det er ingen signifikant forskjell i risikoen for borgerkrigsutbrudd blant fattige land med få begrensninger på utøvende makt og de med mange begrensninger. Dette samsvarer ikke med tidligere forskning som finner at fattige demokratier er mer utsatt for borgerkrigsutbrudd enn fattige autokratier.

Svaret på problemstillingen blir dermed at begrensninger på utøvende makt kan redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd i land hvor det åpnes for politisk deltakelse, men ikke i land uten muligheter for politisk deltakelse. Begrensninger på utøvende makt kan ikke redusere risikoen for borgerkrigsutbrudd i land med lavt utviklingsnivå. Og utviklingsnivå er generelt viktigere for å forklare risikoen for borgerkrigsutbrudd i et land enn de alternative indikatorene på begrensninger på den ut

6. Vedlegg

Vedlegg 1: Replikasjon av Urdal

Uavhengige variabler	B	
	(st.feil)	
Populasjonsvekst	-0,009	
	(-0,062)	
Populasjonstetthet	-0,088	
	(0,053)	
Populasjons vekst*tetthet	0,042	
	(0,039)	
Totalpopulasjon	0,269	***
	(0,047)	
Avhengighet	-0,890	*
	(0,381)	
Utviklingsnivå	0,006	***
	(0,001)	
Polity	0,006	
	(0,014)	
Politykvadrert	-0,014	***
	(0,003)	
Dummy for manglende verdi Polity	-0,259	
	(0,314)	
Nærhet til konflikt	1,819	****
	(0,275)	
Konstantleddet	-6,078	***
	(0,488)	
<i>N</i>	7752	

Vedlegg 2: Korrelasjonsmatrise

	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12
V1: Konstitusjonelle vetopunkter	1,000											
V2: Institusjonelle hindringer	0,715	1,000										
V3: Uavhengig domstol	0,374	0,233	1,000									
V4: Utskiftningsrate SB	0,320	0,277	0,509	1,000								
V5: Uavhengig sentralbank	0,124	0,090	0,094	0,021	1,000							
V6: Konstitusjonell rigiditet	0,532	0,423	0,182	-0,269	0,151	1,000						
V7: Begrensnings indeks	0,781	0,740	0,827	-0,655	0,152	0,586	1,000					
V8: Spedbarnsdødelighet	-0,458	-0,430	-0,203	0,261	0,026	-0,333	-0,435	1,000				
V9: Etnisk dominans	-0,109	0,016	0,009	0,209	-0,016	-0,157	-0,124	-0,056	1,000			
V10: Deltagelse	0,726	0,655	0,303	-0,299	0,175	0,491	0,702	-0,530	-0,021	1,000		
V11: Total populasjon	0,245	0,091	-0,208	0,062	-0,140	0,336	0,146	-0,019	-0,151	0,155	1,00	
V12: Nærhet til konflikt	-0,045	-0,060	-0,211	0,094	-0,043	-0,014	-0,170	0,176	0,045	-0,072	0,268	1,00

Kildeliste

Adcock R. & D. Collier 2001. "Measurement Validity: A Shared Standard of Qualitative and Quantitative Research", *American Political Science Review*, nr. 95, s.529- 546.

Beck T., G. Clake, A. Groff, P. Keefer & P. Walsh 2000. "New Tools and New Tests in Comperative Political Economy", *The World Bank*, Arbeidsnotat.

Bollen A. B. 1981. "The dimension(s) of democracy: Further issues in the measurement and effects of Political Democracy", *American Sociological Review*, nr.46, s. 651-659.

Christophersen K. 2007. *Databehandling og statistikk analyse med SPSS*, Unipub forlag, Oslo.

Collier P. & A. Hoeffler 2002. "On the Incidence of Civil War in Africa", *Journal of Conflict Resolution*, nr. 46, s.13-28.

Collier P. & A. Hoeffler 2004. "Greed and grievance in civil war", *Oxford Economic Papers*, nr. 56, s.563- 595.

Collier P. 2007. *The Bottom Billion*, Oxford university press, New York.

Collier P. & D. Rohner 2008. Fremadkommende i *The Journal of the European Economic Association*, tilgjengelig på [://users.ox.ac.uk/~econpco/research/conflict.htm](http://users.ox.ac.uk/~econpco/research/conflict.htm)

Cukierman A. 1992. *Central Bank Strategy, Credibility, and Independence: Theory and Evidence*, The MIT Press, Cambridge.

Eckstein H. & T. Gurr 1975. *Pattern of Authority: A Structural Basis for Political Inquiry*, John Wiley & Sons Inc, United States of America.

Fearon J. D. & D. D. Laitin 2003. "Ethnicity, Insurgence, and Civil War", *American Political Science Review*, nr. 97, s.75- 88.

Fjelde H. 2008. "Generals, Dictators, Illiberals and Kings: Authoritarian Regimes and Civil War, 1973-2004", Uppsala University, Arbeidsnotat.

Gates S., H. Hegre, M. P. Jones & H. Strand 2006. "Institutional Inconsistency and Political Instability: Polity Duration, 1800-2000", *American Journal of Political Science*, nr. 50, s. 893-908.

LaPorta R., F. Lopez-de-Sianes, C. Pop-Elchehes & A. Shleifer 2004. "Judicial Checks and Balances", *Journal of Political Economy*, nr.112, s.445-70.

Gleditsch K. S. & M. D. Ward 1997. "Double Take: A Reexamination of Democracy and Autocracy in Modern Polities", *Journal of Conflict Resolution*, nr. 4, s. 361-83.

Gleditsch N. P. 1998. "Fred og demokrati", Midgaard K. og B. E. Rasch (red.), *Demokrati- vilkår og virkninger*, s. 125-40, Fagbokforlaget, Bergen-Sandvika.

Gurr T. 1970. *Why Men Rebel*, Princeton University Press, Princeton.

Harris, David 2006. "Liberia 2005: an Unusual African Post-Conflict Election" *Journal of Modern African Studies*, nr.44, s. 375-95.

Hegre H., T. Ellingsen, S. Gates, N. P. Gleditsch 2001. "Toward a Democratic Civil Peace? Democracy, Political Change and Civil War, 1816-1992", *American Political Review*, nr. 95, s. 33-48.

Hegre H. 2005. "Development and the Liberal Peace", *Nordic Journal of Political Economy*, nr. 31, s. 17-46.

Hegre H. 2008. *The Evolution of Violent Conflicts in Africa*, Universitet i Oslo, Manus.

Hegre H. & A. Nome 2008. "Disentangling Democracy and Development as Determinants of Armed Conflict", PRIO, Arbeidsnotat.

Henisz W. J. 2000. "The Institutional Environment for Economic Growth", *Economics and Politics*, nr. 12, s. 1-31.

Kant, I, 1795/1991. "Perpetual Peace: A Philosophical Sketch", in Hans Reiss, (red.), *Kant: Political Writings*, s. 93-130, Cambridge University Press, Cambridge.

Keefer P. 2005. "Democratization and clientelism: Why are young democracies badly governed?", *The World Bank. Arbeidsnotat*.

Keefer P. 2006. "Insurgency and credible commitment in autocracies and democracies", *The World Bank. Arbeidsnotat*.

,

Kiewiet D. R. & M. D. McCubbins 1991. *The Logic of Delegation*, The University of Chicago Press, Chicago.

Makara S., L. Rakner, R. Sabastiano 2007. "Administering Uganda's 2006 Multiparty Elections: The Role of the Electoral Commission", Trondheim, Arbeidsnotat.

Marshall M. G & K. Jagers 2005. "Polity IV Project: Dataset User Manual", George Mason University, Aelington.

Maoz Z. & B. Russett 1993. "Normative and Structural Causes of Democratic Peace, 1946-89", *American Political Science Review*, nr. 87, s.624-638.

Muller E. 1985. "Income Inequality, Regime Repressiveness, and Political Violence", *American Sociological Review*, nr. 50, s. 47-61.

Muller E. N. & E. Weede 1990. "Cross-National Variation in Political Violence: A Rational Action Approach", *The Journal of Conflict Resolution*, nr. 34, s. 625-651.

Paris R. 2004. *At War's End*, Cambridge University Press, New York.

Schedler A. 2006. *Electoral Authoritarianism*, Lynne Rienner Publishers, Inc, Colorado.

Skog O. 2004. *Å forklare sosiale fenomener*, Gyldendal Akademisk, Oslo.

Strand H. 2006. *Reassessing the Civil Democratic Peace*, Akademisk avhandling, Univeritetet i Oslo.

Stinchcombe A. L. 1987. "The Logic of Scientific Inference", Sincombe A L & R K Merton (red.), *Constructing Social Theories*, s. 15-38, Haecourt Brace Jovanovich.

Strøm K. 1998. "Regjeringsansvarlighet og demokrati", Midgaard K. & B. E. Rasch (red.), *Demokrati- vilkår og virkninger*, s. 125-40, Fagbokforlaget, Bergen-Sandvika.

Strøm K. 2000. "Delegation and accountability in parliamentary democracies", *European Journal of Political Research*, nr. 37, s. 261-289.

Rasch B. E. 2000. *Demokrati- ideer og organisering*, Fagbokforlaget, Bergen.

Urdal H. 2005. "People vs. Malthus: Population Pressure, Environmental Degradation, and Armed Conflict Revisited", *Journal of Peace Research*, nr. 42, s. 417-434.

Vreeland J. P. 2008. "The Effect of Political Regime in Civil War: Unpacking Anocracy", *Journal of Conflict Resolution*, nr. 53, s. 401-425.

Zakaria F. 1997. "The Rise of Illiberal Democracy" *Foreign Affairs*,

November/Desember, tilgjengelig på:

<http://www.fareedzakaria.com/ARTICLES/other/democracy.html>